

TAKVÂLİ MÜSLÜMAN OLMAK

Söze Rabbimiz'in mübarek ismiyle başlarım, hamd ü senâlar ederim. Ve ihsan ettiği, ikram ettiği nimetlere sonsuz şükürler ederim.

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ *sal-lallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine biz nâçiz ümmetlerinden hadsiz, hesapsız, sayısız, sonsuz salât u selâmlar olsun.

-Bu seferki eğitim çalışmalarımızda- yeni gelenlere bir özet olsun diye birkaç cümleyle anlatmak istiyorum.

İnsanoğlunun en büyük görevi olan, ilk yapması gereken iş olan, Allahu Teâlâ hazretlerinin varlığını, birliğini bulması, bilmesi meselesini anlattık. İnsan nerede olursa olsun, kim olursa olsun, dünyanın hangi bölgesinde yaşarsa yaşasın; ister dağda çoban olsun, isterse adada tek başına yaşayan bir insan olsun, Allah'ın varlığını bilmekle mükelleftir, farzdır, boynunun borcudur. Bunun istisnası yoktur. İstisnası divâneler, deliler, mecnunlardır. Aklı yok. Akıl olmayınca mükellefiyeti de yoktur. Ama akli olan herkesin Allah'ın varlığını, -Robinson Crusoe gibi, bir adada bile yaşasa- tek başına bile olsa bulması lazım. Himalayalar'ın

üstünde yaşasa, Brezilya'nın ormanlarında daha medeniyetle tanışmamış bir köyde bile yaşasa Allah'ın varlığını bulması lazım. Allah bunu istiyor. İnsanoğlu bunu sağlayabilecek kabiliyette yaratılmıştır; aklı, fikri bu gerçekleri kavrayabilir. Alim, bilimsel çalışmalarıyla bu sonuca ulaşır; Einstein gibi, Deskartes gibi, Pascal gibi, Roger Garaudy gibi... Böyle mü'min insanlar, alimler her asırda mevcut. Ama cahil, ümmî kimse de cahilliğiyle, ümmîliğiyle Allah'ın varlığını bulacak.

a. Allahı Doğru Şekilde Bilmek ve Tanımak

Fakat Allahu Teâlâ hazretlerinin varlığını doğru bilmek, Allahu Teâlâ hazretlerini doğru tanımak, sağlam, yanlış olmayan bir inanca sahip olmak dünya üzerinde herkese nasip ve müyesser olmuyor. Onun için özel bilgiler lazım. Çok daha derin bir kafa yapısı, gönül yapısı olması lazım. Allah insanlara kendi akıllarıyla kolay bulamayacakları gerçekleri öğretmek için her asırda peygamberler göndermiştir.

Elhamdülillah bizim içinde bulunduğumuz İslâm dini, Allahu Teâlâ hazretlerinin insanlığa

gönderdiği en son Peygamber'in talimatını ihtiva eden hak din olduğundan, insan İslâm ile Allah'ı tam tanıyabilir. Allah bilgisine, Allah dostluğuna, mârifetullahâ, aşkullahâ, muhabbetullahâ ancak İslâm'ın yoluyla, Allah'ı doğru tanıyıp öyle erebilir.

Bunu da misalleriyle geçtiğimiz derste anlatmaya çalışmıştık.

Allahu Teâlâ hazretlerinin “hidayet” denilen çok kıymetli nimetini; doğru yol üzerinde olmak, hakkı bulmuş olmak durumunu ulu orta herkese vermediğini, ancak belirli bir başarı göstermiş insanlara verdiğini; zalimlere, fâsıklara, Allah'ın varlığını kavrayamamış, yanlış kavramış kâfirlere vermediğini biliyoruz. Kur'ân-ı Kerîm'den biliyoruz, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden biliyoruz.

Onun için Allahu Teâlâ hazretlerinin kime hidayet vereceğini, kime lütfedeceğini, kime hidayet kapılarını açacağını, kimi o nurlu yola sevk edeceğini anlatmaya çalışmıştık. Bu da geçtiğimiz derslerin konusuydu.

Allahu Teâlâ hazretlerini bulmak için Allahu Teâlâ hazretleri tarafından sevilen, razı

olunan bir kul olmak için neler gerektiğini sıralamıştık. Mutlaka ve mutlaka Allah'ın kanunu olan şeriate bağlı olmak gerektiğini, Allah'ın ahkâmını reddederek bir sonuca varılmayacağını belirtmiştik. Şeriatin mahiyetini anlatmıştık. Bir de şeriatin içinde bile olsa bid'at çıkarmayan; bid'atçı, uydurukçu, reformist olmayan, sağlam bir temele dayalı, doğrudan doğruya asıl kaynaktan feyz alan bir yolda olmak gerektiğini, bid'at yolunun kapalı olduğunu, -kalın hadis kitaplarını getirip- bazı hadisler okuyup burada anlatmıştık. Peygamber Efendimiz'in bid'at ehline nasıl vasıflar verdiğini, o bid'at ehlinin namazının niyazının, haccının, umresinin, ibadetinin, sadakasının, taatlerinin kabul olmadığını bildirmiştik. Dikkat edilirse, hep ibadet yapan bir insan; hacca gidiyor, cihat ediyor, namaz kılıyor, vesaire ama Allah kabul etmiyor.

Neden?

b. İslam Dininin Muhafaza Edilmesi

Allah bid'at ehlini sevmiyor! Rabbimiz dinin aslının bozulmasını istemiyor. Dinin aslının aynen korunması lazım, bozulmaması lazım. Naturel, tabiî haliyle, doğduğu gibi korunması

lazım. Kendisi Kur'ân-ı Kerîm'i korumayı vaat etmiş, mü'minlerden de Allah'ın Resûlü'nün İslâm konusunda söylediği bilgileri çarpıtmalarını istiyor. Katkılarda, eklemelerde, çıkarmalarda bulunmamalarını istiyor. Dinin özünün aynen korunmasını istiyor.

Ve bu o kadar güzel, o kadar sıhhatli bir şekilde yapılmıştır ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'den bir söz söyleyecek bir şahıs... -biz şimdi bugün bir hatıramızı rahatlıkla bir yerde anlatabiliriz; Demirel ile karşılaştım da bana böyle dedi, ben ona şöyle dedim. Türkeş ile görüşmüştük de şöyle olmuştu veyahut "Muhsin Yazıcıoğlu'yla şöyle olmuştu, Mesut Yılmaz'la bu olmuştu- Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'den bir cümle nakleden bir kimse, bunun kaynağını o kadar sıhhatli tespit ediyor, o kadar delilli söylüyor ki her sözün öncesinde bir delil bölümü var. Bir hadisin kendisi var, buna "hadisin metni" diyoruz. "Efendimiz şöyle yaptı, böyle yaptı, şöyle dedi, böyle dedi." Hadisin metni burası. Ama bu hadisin metninin evvelinde bir de delil bölümü var, senet bö-

lümü var. Buna; “hadisin senedi” diyoruz. Hadisin sıhhatli, sağlam hadis olduğunu gösteren, kimden duyduğunu ispatlı, şahitli anlatan bir bölüm var.

“Ben Resûlullah’ın şöyle dediğini duydum.”

Kimden duydun? Ne atıyorsun?

Öyle şey yok! Söyle bakalım, kimden duymuşsun?

Falancadan duymuşsun.

O kimden duymuş?

Falancadan. Gidiyor ona soruyor, ona soruyor; “Ha, tamam.” Senet bu. Senet zinciri, senet silsilesi dediğimiz silsileyi koymuştur ki dünya bilim tarihinde İslâm’dan önce uygulanmış bir yol değil.

“Yunan tarihçisi Stragon der ki...”

Demiş mi, dememiş mi?

Hakikaten onun ağzından çıkmış mı, çıkmamış mı?

İşte bir tarihçi yazmış, öyle geliyor.

“Skeleton, *Onbinlerin Ric’ati* kitabında şöyle der.”

İyi ama o adam doğru sözlü bir adam mı, palavracı mı?

Belli değil. Tek şahıslara kalmıştır.

“Aristo şöyle der, böyle yapar.”

Ne mâlum? İnanmayan bir insana bunun doğruluğunu gösterecek şey ne?

Yok bu sistem.

Ama “Bid’at olmasın, dinin özü bozulmasın, aynen kalsın.” diye İslâm’da öyle bir sistem kurulmuştur ki İslâm’a yanlış şeyleri karıştırma yolları kilitlemiştir. O kadar güzel bir sağlam metod uygulamış ki bir metin var, bir cümle var, onun evvelinde on satırlık senedi var, an’anesi var.

Bunu şöyle anlatabilirim: Size anlattığım şeyin daima gözünüzde bir hayalle, bir sahneyle kalmasını istediğim için arada bazı şeyler anlatıyorum.

Bizim ihvanımızdan tanıdığımız bir kimse, İngiltere’de tedaviye gidip geliyor; otellere para vermek yerine tutmuş, bir ev satın almış.

Alırım, istediğim kadar otururum, satarım, yine param nasıl olsa ama kendi evimde durum diye düşünmüş. Zengin. Bir ev almış.

“Hocam! Evi aldık. Bana kocaman bir kitap getirdiler.” diyor.

Bu ev hangi tarihte hangi mimar tarafından yapılmış? Muslukları hangi marka? Hangi usta hangi tarihte hangi musluğu değiştirmiş, hangi marka ne koymuş? Çatısı ne zaman aktarılmış? Bilmem neresi ne zaman tamir olmuş? Sıvası ne zaman yenilenmiş?

Hani “kafa kâğıdı” diyorlar ya, evin nüfus kâğıdı gibi evin tarihi, macerası. Basit bir ev.

“Bakın bu evi satın alıyorsunuz ya, bu kitabı da çok iyi muhafaza edeceksiniz, gözünüz gibi bakacaksınız. Hem evinizde belki yangın olur, hırsız girer, çalınır; bunu bankanın kasasında saklamanız uygundur. Banka bunun için para da almaz, kanunen onu saklamaya mecburdur.” demişler.

Şimdi ben düşünüyorum; bir evin sıhhati, bir evin tarihi, bir evin malzemesinin ne zaman alınıp takıldığı konusunda bu sistem güzel. Bizde yok.

Bizde nasıl? Yeni eve girdik, kalorifer tesisatı nerededir?

Planı yok, ustası yok, ucu yok, belli değil.

Musluğu nereden kapatacağız?

Sıcak suyu açtık; birden, mutfaktan her tarafa bir sıcak su fırladı; aklımız başımızdan gitti, nereden kapatacağımızı şaşırдық. Soruyoruz, kimse bilmiyor.

İşte bu evin sisteminin böyle sağlam tutulması gibi, Peygamber Efendimiz'in öğrettiği dinî mâlumat da İslâm ümmeti tarafından, alimler tarafından böyle nakledilmiştir. Onun için sapasağlamdır. Onun için biz bir söz söyleyeceğimiz zaman kitabı getiriyoruz;

“Bak bu kitapta böyle yazıyor, kaynağını gösteriyor. Kitabını alırsan senedini orada görürsün.” diyoruz, doğrudan doğruya sağlamlılığını ölçmüş oluyoruz. Ve birisi bir söz söylediği zaman “Ne mâlum?” diyoruz. “Delilin var mı? Bu hadis sahih mi?” diye soruyoruz.

Sünnet yolunda olacak; dinin aslı, özü bozulmayacak. Bozulduğu zaman insan bid'at ehli durumuna geliyor. Bid'at ehli olduğu za-

man da amelleri kabul olmuyor, Allah'ın sevmediği bir insan durumuna düşüyor, bereket kesiliyor. Işıklar kesiliyor, insan karanlıkta kalıyor. Bu da olmayacak. Hadîs-i şerîflerden bunu da çıkarmıştık.

c. Allah (cc) Kullarının Titiz, Dikkatli Müslümanlar Olmasını İster

Üçüncüsü: Allahu Teâlâ hazretleri kullarının titiz, dikkatli kullar olmasını istiyor. Takvâyı, yani titiz Müslümanlığı bize birçok âyet-i kerîmede tavsiye ediyor. Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri, kul takvâlî ise onun ibadetini kabul edeceğini bildiriyor. Takvâ dediğimiz şeyin de ne demek olduğunu açıklayacağım; bilenler var, ilk defa duyanlar olabilir.

“Kaydı dinleyenler de bilsinler.” diye anlatmak lazım. Çünkü biz bunu sadece size anlatmıyoruz; bu kasetleri aynı zamanda eğitim maksadıyla kullanacağımız için bildirmemiz gerekiyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri şöyle buyuruyor:

إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

Innemâ yetekabbelu'l-lâhu mine'l-müt-takîn. “Allah -yapılan bir adağın, kurbanın kabulünü söylüyor- ancak müttakî kulunun kurbanını kabul eder, ötekisini kabul etmez.”

Âdem *aleyhisselam*'ın iki oğlu; Hâbil ve Kâbil.

إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ
مِنَ الْآخَرِ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

İz karrabâ kurbânen. “İkisi de kurban sunmuşlar.” *Fe-tükubbile min ehadihimâ ve lem yütekabbel mine'l-âhar.* “Allahu Teâlâ hazretleri birisini kabul etmiş, ötekisini kabul etmemiş.”

Neden?

*Innemâ yetekabbelu'l-lâhu mine'l-müt-takîn.*¹ “Ancak müttakî kullarının kurbanını, ibadetini kabul eder de ondan.”

---

¹ 5/Mâide, 27.

Bu bizim için de böyle. Hz. Âdem babamızın, atamızın oğulları için böyle olduğu gibi, torunları olan bizler için de böyledir. Allah ibadetin takvâ ile olanını kabul ediyor. Onun için bizim de takvâyı bilmemiz, takvâyı takınmamız, takvâyı kendimize şiar edinmemiz gerekiyor; başka çaresi yok.

Namaz kılıyoruz; her namaz kabul oluyor mu?

Olmuyor. Allah her namazı kabul etmiyor, hadîs-i şerîfte var. Herkesin namazını kabul etmiyor.

Hatta bir hadîs-i şerîf var; “Bazı namaz kılanların kıldığı namaz onu Allah’a yaklaştırmaz, Allah’tan daha da uzaklaştırır.”

Neden?

Ya namazı gösteriş için, birisini kandırmak için kılıyordur ya namaz kılarken Allah’ın huzurunda olduğunu düşünmüyordur, namazın ruhuna yakışmayan işler düşünüyordur. Mesela bir fıkra, menkıbe anlatırlar; bize bu konuda bir ışık tutar.

İki kardeş varmış; birisi imammış, birisi de meczupmuş. Meczup; Allah’ın hoş bir kulu.

Normal insan gibi değil ama Allah'ın yakın bir kulu. Meczup iki mânaya kullanılıyor; bir "deli" mânasına bir de "Allah dostu" mânasına. Normal bir insan değil, evliyâlık tarafı var; o mânada. İmam, annesine şikayet etmiş:

"Anne, birader, kardeşim benim arkamda namaz kılmıyor, cemaate ayıp oluyor. 'Bak senin kardeşin bile arkamda namaz kılmıyor.' diyorlar." demiş.

Annesi o meczupca olan evladını çağırmış;

"Sen kardeşinin arkasında namaz kılmıyormuşsun, ayıp oluyormuş. Onun arkasında namaz kıl, ayrılık gayrılık çıkarma. Niye öyle yapıyorsun?" demiş.

"Peki, anneciğim, başüstüne valideciğim!" demiş. Bir gün arkasında namaza durmuş. Namazın tam ortasında "möö..." diyerek ayrılmış. Tabi daha büyük bir rezalet;

"Hay Allah! Meczup ya ondan böyle dedi herhalde." demişler. Annesi çağırmış;

"Evladım! Hani sen kardeşinin arkasında namaz kılacaktın?"

"Tamam, kıldım."

“Ama tam namazın ortasında ‘möö...’ demişsin, ayrılmışsın. İnek gibi, öküz gibi bağırmış, ayrılmışsın. Bunu niye yaptın?”

“Sen onu kardeşime sor.” demiş.

Annesi imam olan oğlunu çağırmış, sormuş:

“Anne namazda aklıma inekler geldi. İneği sağdım da, sağmadım da, samanını verdim de, arpasını vermedim de...”

Kâbe’ye yönelmişsin, Allah’ın divanındasın; kafayı ineklerle meşgul etmenin zamanı mı?

Arkadaki onu keramet yoluyla anlamış; onun için “möö...” demiş; “namazı namaz olmadı” diye kendisi ayrılmış.

“Böyle şeyleri düşünürsen ben de senin arkanda namaz kılmam.” demek istiyor.

Her namazın kabul olmadığına dair bir fıkra bu. Her Kur’an okumak da insana sevap kazandırmıyor. Çünkü Peygamber Efendimiz; “Bazı Kur’an, okuyanın gırtlığından aşağıya inmez.” buyuruyor. Gönlüne, kalbine gitmiyor; sadece dilinde.

Mübarek bir zât, birisinin Kur'an okuyuşunu dinlemiş de;

“Tamam, Kur'an okunuyor; kıraati, tilaveti tamam ama hani bunun gözyaşı?” demiş.

Gözyaşıyla okunması lazım. Öyle okumayınca, duyarak okumayınca Allah o zaman kabul etmiyor. Belki para için okuyor, belki istismar ediyor; günah bile oluyor, Allah sevmiyor. Kur'ân-ı Kerîm de bazı kimselere lanet edermiş.

Rubbe tâli'l-Kur'ân yel'anühümü'l-Kur'ân. Hadîs-i şerîf: “Nice Kur'an okuyan insan vardır, Kur'an ona lanet okur.”

O Kur'an okur, Kur'an da ona lanet okur.

Bunlardan anlaşılıyor ki ibadetler oyuncak değil. İbadetleri doğru düzgün yapmalı, mükemmel yapmalı, özenerek yapmalı, dikkatli bir tarzda yapmalı. Öyle olmadığı zaman Allah olur olmaz ibadeti kabul etmiyor.

Hac konusunu çok iyi biliyoruz, hadîs-i şerîflerde okuduk. Hacca gidenlerin maksatlarına göre hacca giden kişi ya seyyah defterine yazılırmış, yani turist.

“Bakalım falanca şehirde ne var? Bakalım filanca yerde ne var? Bakalım şurası nasıl, burası nasıl?”

Seyyah defterine yazılıyor. Kimisi tüccar defterine yazılırmış.

“İki tane halı alayım. Oradan buna alırım. burada şuna satarım. Gelirken karabiber getiririm, kilosunu şu kadardan satarım.”

Sen hac mı yaptın ticaret mi?

Tüccar defterine yazılırmış.

Kimisi; “Yahu zengin oldun, bir hacca bile gitmedin!” diye komşuları zorlaya zorlaya, “eh artık bizim gitmememiz ayıp oluyor, bir gidelim de ‘hacı’ desinler bize” diye gidiyor. O da gösteriş için gidiyor, kabul olmuyor.

Kimin ki kabul oluyor?

Sırf Allah rızası için gidenlerinki kabul oluyor.

Misalleri çoğaltabiliriz. Oruç için de böyle. Nice oruç tutan insan vardır ki akşama evinde aç ve susuz kalmaktan başka kârı kalmaz.

Neden?

Oruç sadece yemek içmekten kesilmek değil; oruç ahlâkî bir yaşamı sürdürmek. Kavga etmek isteyenle kavga etmeyeceksin, diline sahip olacaksın, kimseyi kırmayacaksın, üzmeyeceksin, gıybet etmeyeceksin, yalan söylemeyeceksin, gözüne sahip olacaksın, harama bakmayacaksın.

Su helal mi haram mı?

Helal. Helal olan suyu ağzına almıyorsun, kendini tutuyorsun da harama niye bakıyorsun?

Zaten haram; oruçlu da olsa oruçsuz da olsa o bakış zaten haram. Helal olan suyu bile bir müddet, akşam iftar vaktine kadar içmeyen sen, zaten aslında kökünden haram olan nâmahreme bakışı, kötü yere bakışı niye oruçluyken yapıyorsun?

Yani kurallarına/ahkâmına riayet etmediği zaman kabul olmuyor.

Binâenaleyh, insanın ibadetlerini özenle yapması lazım, güzel yapması lazım, mükemmel yapmaya dikkat etmesi lazım. Takvâ ile yapması lazım; titiz bir müslüman olarak, düşünerek, taşınarak yapması lazım. Savruk bir

şekilde, baştan savma, âdet yerini bulsun diye, “kıldı” desinler diye kılmak, yapmak yetmiyor. Onun için hepimizin takvâyı çok güzel öğrenmesi gerekiyor ve takvânın bir kurs konusu olması gerekiyor. Belki bir ders değil, yani 45 dakika, 50 dakika değil; müslümana takvânın iyice öğretilmesi gerekiyor. Takvâyı iyice bahis konusu etmek gerekiyor; kadın, erkek herkesin takvâlî olması gerekiyor.

Takvâ ne demek?

Takvâ, Kur’ân-ı Kerîm’de çok yerde geçiyor.

“Sayayım” dedim, daha sayamadım, kusura bakmayın. Aslında sayabiliriz, sayma imkânımız var.

Allah kaç yerde bize “Takvâ ehli olun!” demiş?

Fettekûn... İttekûn... Yâ eyyühe’l-lezîne âmenü’t-tekullâh... Fe’t-teku’n-nâre’l-letî ve kûdühe’n-nâsü...

Kaç yerde takvâyı tavsiye etmiş, emretmiş? Sıralarsak, herhalde yüzlerce âyet-i kerîmede Allah bize takvâyı tavsiye ediyor.

Nedir takvâ?

Takvâ; “Korkulacak bir şeyden insanın kendisini koruması, sakınması demek.” Tehlikeli, korkulacak, ciddi bir şeyden insanın kendisini koruması. Onun için bazı yerde Kur’ân-ı Kerîm’de şöyle buyrulur:

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

*Fe’tteku’n-nâre’l-letî ve kûdühe’n-nâsü ve’l-hicârah.*² “Cehennem ateşinden sakının, kendinizi koruyun.”

Çünkü bir kul için cehennem ateşi çok büyük tehlikedir; ondan sakının.

Bazı âyet-i kerîmelerde; *فَاتَّقُوا اللَّهَ* *Fe’t-tekullâh!*³ buyruluyor.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

*Yâ eyyühe’l-lezîne âmenü’t-tekullâh!*⁴ “Ey iman edenler! Allah’tan sakının!”

Neden?

---

² 2/Bakara, 24.

³ Bu hitap ayetlerde 16 defa geçmektedir.

⁴ 9/Tevbe, 119; 59/Haşr, 18

Eğer iyi bir kul olmazsa Allah ona büyük cezalar verebilir, sakınılacak tehlikeler doğabilir. Onun için Allah'tan sakınmak lazım.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfnde şöyle buyuruyor:

وَاتَّقُوا النِّسَاءَ

Ve't-teku'n-nisâ'. “Kadınlardan sakının.”

Bu birkaç mânaya gelebilir. “Erkekliğinize dayanarak, güvenerek kadınları ezip kadınların hukukuna riayet etmezseniz, -onlar kendilerini koruyamıyorlar- bu dünyada yaparsınız ama âhirette ondan dolayı büyük tehlikelere uğrarsınız.” mânasına olabilir. Bazen de kadın erkek ilişkileri Allah'ın istemediği istikamete sürükleniyor ve ekseriyetle bu sürüklenme günümüzde de kadınlardan, barlardan, pavyonlardan vesaireden oluyor. “Böyle bir duruma düşmeyin, kendinizi koruyun.” gibi bir mâna da olabilir. Yerine göre ikisi de mümkündür. Demek ki esas itibariyle sakınmak gerekiyor.

Anlaşıyor ki biz müslümanlar tehlikeleri düşünen ve tehlikelerden korunan, sakınan insanlar olmalıyız. Bir müslümanın ana yapısında, kafa yapısında, gönül yapısında böyle

korkarak; “Aman! Yanlış bir iş yapmayayım, sonra tehlikeye uğramayayım” diye dikkatli hareket etmek olacak.

Hız. Ömer, Ubey b. Kâb *radıyallahu an-hümâ*’ya sormuş:

“Takvâ nedir?”

şimdi burada düşünün ki Hız. Ömer Aşere-i Mübeşşere’den, yani cennetlik olduğu hayatında Peygamber Efendimiz tarafından kendisine bildirilmiş on cennetlik kişiden birisi. İkinci halife. Peygamber Efendimiz’in türbesinde yatmaya da mazhar olmuş bir insan. Sıradan bir insan olsaydı, Allah ona Peygamber Efendimiz’in türbesinde yatmayı nasip eder miydi? Allah onu oraya dâhil eder miydi? Savurur atardı başka yerlere, kim bilir nerede kalırdı? Gelemezdi bir daha, Medine’de bile kalamazdı. Öyle bir insan; böyle bilgili bir insan. Ta Mekke’de müslüman olmuş, Ubey b. Kâb’a “Takvâ nedir?” diye soruyor.

Neyi gösteriyor bu?

Takvâ konusunun önemini gösteriyor. Sıradan bir konu değil.

-Şimdi laf lafı açıyor da, size bir şeyi de söyleyeceğim:-

d. Hz. Âişe Validemizin Rüyası

Hız. Âişe validemiz bir rüya görmüş: Gökten üç tane ay gelmiş, Hz. Âişe validemizin hücreesine inmiş. Üç tane ay, kamer veyahut “dolunay” diyelim. Babası Hz. Ebû Bekir’e sormuş:

“Baba ben bir rüya gördüm, merak ettim, bunu bir tevil et, anlat bakalım, ne dersin? Üç tane kamer, dolunay gördüm, benim hücreme girdiler.”

Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz demiş ki;

“Kızım senin hücrene, yani evine, odana dolunay gibi üç tane çok mübarek insan gömülecek; bu onu gösteriyor.”

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz irtihâl-i dârı bekâ eylediği zaman, Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz kızının yanına yanaşmış;

“Senin üç dolunayından birisi bu ve bu en hayırlısı.” demiş.

Peygamber Efendimiz nerede defnedildi?

Hız. Âişe validemizin odasında vefat etti, vefat ettiği yere de defnedildi.

Biz şimdi Medine-i Mûnevvere'yi ziyaret ettiğimiz zaman, yeŝil kubbenin altında dört tane direk görürüz. İlk iki direk arası boŝ, orayı geçiyoruz. İkinci iki direk arası, Hız. Âişe validemizin odasının olduğu yer. Ondan sonra üçüncü iki direk arası, orası da boŝ. Millet bilmiyor, başta sanıyor; değil. Ortada, gümüŝten parmaklıkların olduğu yerde. Peygamber Efendimiz oraya gömüldü.

“Bak senin  dolunayından birisi bu, en hayırlısı bu.”

Demek ki arkasından iki tane daha dolunay gelecek, oraya gömülecek.

Kim gömüldü?

Eb Bekir es-Sıddîk Efendimiz vefat etti, aynı yere o da gömüldü. Çünkü kızı idi. Peygamber Efendimiz'in kabir komŝusu olmak çok büyük şeref olduğundan, rica ettiler, tabi o da babası olduğundan razı oldu ve oraya gömüldü. Eb Bekir es-Sıddîk Efendimiz Peygamber Efendimiz'in arkasında; hem biraz daha

geride hem de oraya doğru döndüğümüz zaman biraz daha sağa kaymış vaziyette, yani Peygamber Efendimiz'in göğsü hizasında başı arkaya gelecek gibi defnedildi.

Hız. Ömer de vefat etmeden yine Hız. Âişe validemizden izin istedi, ona da izin verdi. Dedi ki;

“Orada bir yer kalmıştı, kendim için düşünüyordum ama pekâlâ yâ emîre'l-mü'minîn!” dedi, ona müsaade etti.

Bir rivayete göre; “Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz Peygamber Efendimiz'den ne kadar geride ve biraz kaymış olarak gömüldüyse, Hız. Ömer Efendimiz de üçüncü olarak biraz daha geride ve biraz daha kaymış olarak gömüldü.” deniliyor. Göçmen kuşların sırayla uçtukları gibi, böyle sıralanmış olduğu söyleniyor. Bir rivayet bu. İkinci bir rivayet var, ben onu daha kuvvetli görüyorum. Hız. Ömer Efendimiz; Peygamber Efendimiz'in ayakucuna başı gelecek şekilde, ön tarafa gömülmüş.

Nereden belli?

Türbenin duvarlarını tamir etmek istedikleri zaman duvarların taşlarını indirmişler, temele kadar inmişler, iki tane ayak çıkmış. İki tane ayak çıkınca çok heyecanlanmış ve çok korkmuşlar;

“Eyvah!” demişler, “Resûlullah’ın kabrini mi açmış olduk? Ayağı mı görüldü, rahatsız mı etmiş olduk?”

O zaman bu olayı bilenler demişler ki;

“Hayır! Bu Resûlullah’ın ayağı değildir. Hz. Ömer Resûlullah’ın ayakucundan itibaren gömülmüştü; boyu da uzun olduğundan, sığmadığından, temelin taşları biraz kaldırılıp ayağı oraya uzatılmıştı. Yani duvarın altına doğru ayağı girecek şekilde, sığsın diye, biraz o tarafa kayma yapılmıştı; onun ayaklarıdır.”

Millet biraz rahatlamış tabi, hemen kapatmışlar, duvarı örmüşler.

Bu rivayetten anlaşılıyor ki ilk durduğumuz yerde Peygamber Efendimiz’in mübarek kabri var, onun arkasında biraz geride Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz’in kabri var, birkaç adım bu tarafa gelip de baktığımız zaman orada da Ömer Efendimiz’in kabri var.

Hız. ÂiŒe validemiz vefat ettiği zaman oraya gmlmedi. Orada  tane kabir var. O rüyaya göre -en hayırlısı Peygamber Efendimiz olmak üzere-  tane kamer var.

Böyle bir insan.

Neyi anlatmaya alıŒıyoruz?

Hız. Ömer, Allah'ın sevdiği bir kulu olmasaydı Peygamber Efendimiz'in yanına gömülmek Œerefi ona nasip olur muydu?

Olmazdı, mümkün değil. Demek ki mübarek bir insan. Zaten hadis-i Œeriflerden biliyoruz ki AŒere-i MbeŒŒere'den, cennetlik.

Œimdi bu bilgili Œahıs, bu halife olan Œahıs, bu emir'l-m'minn olan Œahıs Ubey b. Kb'a soruyor ki;

“Takvâ nedir?”

Takvâ meselesini bilmek o kadar canlı ve önemli bir mesele ki sahabenin yüksek kaliteli olanları bile daha iyi anlamak için birbirlerine bunu soruyorlar. Ubey b.Kb Kur'an ehli, Kur'an'ı Kerim'i çok iyi biliyor, bilgili; onun için Hız. Ömer ona soruyor, fikrini almak istiyor. O da Œyle diyor:

“Yâ Ömer! Sen hiç dikenli bir tarlada gezindin mi, yürüdün mü?”

“Evet, tabi gezmişimdir.” diyor.

Çobanlık bile yaptı. Peygamber Efendimiz de çobanlık yaptı. Şimdi bu Ecyad Hastanesi'nin olduğu yerler var ya, -Ecyad semti- Peygamber Efendimiz oralarda koyun güttü. Ömerü'l-Faruk Efendimiz de çobanlık yaptı. Dikenin âlâsını bilir. Pabuç olmadığı için tadını da bilir. O zamanlar herkeste pabuç da yok tabi.

Laf lafı açıyor yine.

Peygamber Efendimiz'in hırkası, Hırka-ı Saadet camiinde, birisi de paşa dedelerinden mukaddes emanet olarak gelmiş, Peygamber Efendimiz'in meşin ayakkabılarını oraya getirmiş. Demiş ki;

“Hırkası burada, bu ayakkabıları da koyalım, millet ziyaret etsin.”

Sonra anlaşma olmamış, ayakkabılar oraya konulamamış. Ama Allah bize nasip etti, -fırsat bu fırsat- bulduk, bohçayı açtık. Elhamdülillah Peygamber Efendimiz'in ayakkabıla-

rını ziyaret etmek, öpmek bize nasip oldu. El-hamdülillah. Şeklini, şemâilini gördük. Sonra almışlar, oradan götürmüşler. Hakikaten o zât Hicaz'da paşalık yapmış. Alimler gerçekten Peygamber Efendimiz'in ayakkabısı olduğuna kanaat getiriyor

“Sen dikenli bir tarlada yürüdün mü?”

“Yürüdüm, tabi bilirim.”

“Ne yaptın?”

“‘Ayaklarım acımasın.’ diye dikenlere basmamak için dikkat ettim, ‘Elbiseme dikenler takılmasın.’ diye de eteklerimi topladım, sakındım.”

Dikenler elbiseye takılırsa cart diye yırtılır, ayağına batarsa kanar; dikkat gerektirir.

“Hah, işte takvâ bu!” demiş.

Ne güzel anlatım. Ubey b. Kâb hazretleri müşahhas bir misalle ne güzel anlatmış.

Takvâ nedir?

“Dikenli bir tarlada ayağına diken batmasın, kanamasın, elbisesine diken takılıp cart diye yırtmasın.” diye, insanın dikkatli yürümesi gibi; şu dâr-ı dünyada, şu dâr-ı imtihanda

bu dünyanın dikenleri olan haramlara, günahlara bulaşmadan, ayağına onları batırmadan, elbisesini yırttırmadan dikkatli yürümesidir. Takvâ bu. Allah kullarının böyle olmasını istiyor, takvâ ehli olmasını istiyor.

Nereden biliyoruz?

O kadar çok âyet-i kerîme var ki, sayamadım ben ama sayılabilir, sayılamayacak kadar değil. Ben şu anda sayısını söyleyemiyorum. Ama bazısını biliyorsunuz; en çok sabah namazından sonra okunan âyet-i kerîmeleri duymuşsunuzdur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

Yâ eyyühe'l-lezîne âmenü't-tekullâh! “Ey iman edenler! Allah’tan sakının!”

وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ

Ve'l-tenzur nefsün mâ kaddemet li-ğad. “İnsanoğlu âhirete dünyadan ne ameller gönderdiğine, ne sevaplar hazırladığına baksın, dikkat etsin! Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve sizlerden herhangi biriniz âhirete şimdiden ne gibi hazırlıklar gönderiyor, ne gibi hayırlar yapıp gönderiyor, ona baksın.”

وَاتَّقُوا اللَّهَ

Ve't-tekullâh! “Allah’tan korkun, sakının!”

إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

*Inne'l-lâhe habîrun bimâ ta'melûn.*⁵ “Allah sizin her işlediğinizden hakkıyla haberdardır.”

“Hepsini biliyor; gece de yapsanız biliyor, gündüz de yapsanız biliyor. Tenhada da yapsanız biliyor, halk arasında da yapsanız biliyor. Karambole gelse, karanlıkta da olsa, kim vurduya gitse de biliyor. Kurşunu kimin sıktığını biliyor, yumruğu kimin attığını biliyor, günahı kimin işlediğini biliyor; her şeyi biliyor. Onun için Allah’tan sakının çünkü cezası vardır, azabı vardır, ikabı vardır. Zerre kadar bir şey bile gizli kalmayacak.” demiş oluyor.

e. Tasavvuf: Takvâ Yolu

İyi bir müslüman olmak; Allah’ın sevgisini, dostluğunu kazanmak için tasavvuf yolunda

---

⁵ 59/Haşr, 18.

takvâ şart. Hatta tasavvufa kısaca “takvâ yolu” derler.

Tasavvuf kısaca ne demek?

“Takvâ yolu.”

Titiz bir Müslümanın; “Aman! Günahlara haramlara bulaşmayayım, kendimi tehlikelere atmayayım, canımı odlara yakmayayım.”” diye titiz hareket etmesi; takvâ bu.

Tarikat, tasavvuf, takvâ yoludur

Bir de ne var?

Bir de fetva yolu var.

Fetva ne demek?

Cahil bir insan, çözemediği bir meseleyi gidip bilgin bir adama, hocaya, müftü efendiye soruyor;

“Efendim işte bizim ailede şöyle oldu da, hanım bana böyle dedi de, ben de ona şöyle dedim de, aramızda biraz münakaşa çıktı, tatsızlık oldu da, ben de ‘seni boşayacağım!’ dedim. Ne oldu şimdi? Bizim yuva yıkıldı mı, yıkılmadı mı hocam?”

Soruyor. Ötekisi de fetva veriyor;

“Hayır, bozulmaz. ‘Boşayacağım’ dedin, ‘boşadım’ demedin. ‘Boşayacağım’ istikbale ait bir şeydir, onunla boşanma olmaz.” diyor.

Fetva bu, “Bilen insanın soru soran bir insana o sorduğu konudaki sonucu söylemesi.” Fetva veren insana da “müftü” deniliyor. Ama bu müftülük ister Diyanet’e bağlı maaşlı bir memuriyet olsun, ister ondan önce, özel olarak, Allah rızası için herhangi bir alime bir mesele sordu mu, o cevap veriyor; -işin içinde maaş filan yok- ister öyle olsun.

Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîfinde şöyle buyuruyor:

Istefti kalbeke. “Sen asıl gönlüne bir danış bakalım. Yaptığın işten senin gönlün rahat mı?”

Istefti kalbeke ve in eftâke’l-müftûn. “Müftüler sana ‘şöyle yapabilirsin’ dese bile, sen bir kalbine sor bakalım.”

Çünkü insanın kalbi, vicdanı doğruyu söyler. Direk gibi doğruyu söyler, gözünün yaşına bakmaz. Katile, “Sen niye adam öldürdün?” hırsıza, “Sen niye haram parayı aldın?” der. Vicdanı yakasına yapışır, anasından doğduğuna

pişman eder, doğruyu söyler. Onun için Peygamber Efendimiz;

“Müftüler fetva verse bile sen kalbine, vicdanına bir sor, bakalım o ne diyecek? Bu işe razı mı?”

Kıvırtabilirsin de. Şimdi bu zamanın insanları düşünüyorlar, bir işi yapacak;

“Eğer Es’ad Hoca’ya gider sorarsam bu ona müsaade etmez. Es’ad Hoca’nın zihniyeti, yapısı belli. Kime sorayım? Falanca hocaya sorayım, o izin verir.”

Hop ona gidiyor, bize hiç gelmiyor. Yani hangi renkten, hangi cinsten fetva istiyorsa onu verecek adam istiyor. Öyle şey olmaz! Oradan aldığın fetvayla etrafı biraz aldatabilirsin veya bizim bir köy tabiri var;

“Kedi enciğini yiyeceği zaman fareye benzetir öyle yermiş.”

“Bu fare galiba!” der, yutarmış. Hâlbuki kendi enciği idi. O suç tabi, kendi enciğini yemesi bir cinayet ama fareye benzetip yermiş. İnsanoğlu da günahlı bir şeyi yapacağı zaman onu bir kılıfa sokup, “tamam, günah değil, mahzuru yok” diyecek bir insan buluyor; “yap

yap, mahzuru yok” deyince “tamam, o fetva verdi” diyor, yapıyor.

Mesela fetvalardan:

“Biranın alkol miktarı azmış, içilebilir-miş.”

Öyle yağma yok! Öyle şey yok! Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*;

“Sarhoş eden her şey haramdır.” diyor. İster içilsin ister koklansın, ne olursa olsun. Sarhoş edip de aklı kafadan aldı mı, haramdır.

“Ama hocam ben aklımı, kafamı bozacak kadar içmedim de yaladım.” dese bile haram.

Neden?

مَا سَكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ

*Mâ eksere kesîruhû ve kalîlühû harâmün.*⁶

“Çoğu içtiği zaman sarhoş eden şeyin azı da haramdır.”

---

⁶ Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, VIII, 514, r. 17393; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, I, 197, r. 626; V, 106, r. 4807; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, V, 369, r. 13274; Gümüşhânevî, *Râmûz*, II, 341; Bk. *Ebû Dâvud*, “Eşribe”, 5, r. 3681, 3687; *Tirmizî*, “Eşribe”, 3, r. 1866; *İbn Mâce*, “Eşribe”, 10, r. 3392; Ahmed b. Hanbel, IX, 464, r. 5648.

Azına da müsaade yok.

Mısırlı birisi fetva vermiş: “Bira içilebilir-miş!”

Nasıl içilebilirmiş?

Birada alkol var, sarhoş ediyor. Ben bir sürü Alman biliyorum; ayakta duramıyor, küp gibi adam, güp diye yere devrilmiş, orada yatıyor.

Neden?

Biracı. Bira bal gibi sarhoş ediyor işte, istersen sana videosunu getireyim. Almanya'nın sokaklarında Efes Pilsen'den, Tuborg'dan bilmem neden içip de böyle feleğini şaşırılmış, ne söylediğini bilmeyen, sokakta yatan bir sürü insan var; sarhoş ediyor.

Mısır'da hangi adam fetva vermiş?

Git bir sor bakalım. Kalbine bir danış bakalım.

Herkesin fetvasıyla amel edilir mi?

Adam belki bozguncu.

Onun için fetva yolu var, bir; takvâ yolu var, iki.

Takvâ; ihtiyatlı, titiz, garantili yol.

Buradan falanca şehre gideceğiz. Bir yol var, biraz uzunca ama geniş; freeway, otoban, rahat yol; işte oradan gidebilirsin. Bir de şuradan, dağdan bir kestirme yol var ama kar yağmış olabilir, heyelan olabilir, yol kapanmış olabilir, henüz bilmiyor.

Hangisinden gider insan?

Garantili yoldan gider.

İşte takvâ yolu garantili yol. Öteki yollar, garantili olmayan yollar. Allahu Teâlâ hazretleri garantili yoldan gidilmesini istiyor.

Buhârî'de de olan bir hadîs-i şerîf var. - Belki hepinizin ezberindedir. Çok sağlam, sahih bir hadîs-i şeriftir.- Diyor ki Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz:

الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ
لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

el-Halâlü beyyinün. “Helal -dinimizde bellidir.” *Ve'l-harâmü beyyinün.* “Haram da bellidir.”

İkisi de bellidir. Domuz eti haramdır, faiz haramdır, içki haramdır, hırsızlıktan kazanılan haramdır. Helal de bellidir. Süt helaldir, et helaldir, su helaldir. İnsanın elinin kazandığı ticaret, kazancı helaldir.

“Helal bellidir, haram bellidir.”

Ve beynehumâ umûrun müştebehât. “Bu ikisinin arasında şüpheli şeyler vardır.” *Lâ ya’lemühâ kesîrun mine’n-nâs.* “İnsanların çoğunun teşhis ve tespit edemeyeceği, ne olduğu pek iyi tespit edilemeyen işler vardır.”

“Acaba helal mi, yoksa haram mı?” diye tereddütlü olan işler vardır.

“Kim bu şüphelilerden kaçınırsa dinini kurtarmış olur. Şüphelileri ‘belki haram değildir canım’ diye işleyen birinde kurtulur, ikisinde kurtulur belki ama sonunda harama düşer.”

“Her hükümdarın sarayının girilmesi yasak olan bir mıntıkası vardır.” diyor, Peygamber Efendimiz, misal veriyor. “Girmek yasaktır!” Biz buna askerî bölge diyelim. Askerî bölgedir, *keep out!* “girme!” “yasaktır!” “can tehlikesi

var” “kurşun yersin, bomba düşer” vesaire...
Adam bahçeye yazıyor;

“İçeri girmeyin, salınmış köpek var! Bahçede köpek var, dikkat! Zili çalın, içeri girmeyin!” diyor, yani tehlike var.

“Her hükümdarın yasak olan bir arazisi vardır. -Bunun kenarında dolaşan yasak yere girebilir, bekçiler tarafından yakalanır, cezalandırılır- Allah’ın arazisi de haramlardır. Haramlara yaklaşan haramlara düşebilir.”

Peygamber Efendimiz bu sahîh hadîs-i şerîfnde ne demiş oluyor?

“Helalleri yapın, haramlardan uzak durun, şüphelilere bile yanaşmayın.”

Dinimizde şüphelilere yanaşmamaya *verâ* derler. *Verâ* takvânın biraz daha sağlam şeklidir, şüpheli bir şeye yaklaşmamaktır.

Sahâbe-i kirâm şöyle diyorlar:

“Biz Peygamber Efendimiz’in zamanında o şevk ile o aşk ile o fedakârlık duygusuyla öyle hareket ederdik ki ‘belki haram olur’ diye korkumuzdan helal olan pek çok şeyi bile yapmazdık.”

Sahâbe-i kirâmın davranışı bu; *rıdvanul-lahi aleyhim ecmaîn*. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfte tavsiye ettiği o. Şüpheli şeye bile yanaşmamak. Tabi Allah'ın rızasını kazanmak isteyen insanların yolu da bu, takvâ yolu. Şüpheliye yanaşmamak, günaha bulaşmamak, sakınmak, tehlikeli yerden, Allah'ın cezasına uğramaktan, cehenneme düşmekten, Allah'ın kahrına mâruz kalmaktan sakınmak; bu şart.

Allahu Teâlâ hazretleri takvâ ehline hem dünyada hem âhirette çok büyük vaatlerde bulunuyor

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

*Ve men yettekı'l-lâhe yec'al lehû mahrecen ve yerzukhü min haysü lâ yahtesib.*⁷ “Kim takvâ ehli olursa, Allah'tan sakınırsa; Allah ona sıkıntılı işlerinden sıyrılıp çıkaracak bir yol gösterir ve onu ummadığı yerden rızıklandırır.”

---

⁷ 65/Talak, 2-3.

Ummadığı yerden; gökten rızık yağdırır, nimet gönderir, vesileler olur, *Müsebbibü'l-esbâb*'tır, sebepler halk eder, onu nimetlendirir.

Demek ki dünyada rahatlandırıyor, nimetlendiriyor, sıkıntılardan çıkış yollarını gösteriyor ve keramet veriyor.

Allahu Teâlâ hazretleri kerameti kime veriyor?

Takvâ ehli kuluna veriyor.

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

*Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn.*⁸ İşin sonunun hüsn-ü âkıbetle sonuçlanması, ömrün güzel bir sonla bitmesi, insanın mü'min-i kâmil olarak âhirete göçmesi takvâ ile oluyor.

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

*U'iddet li'l-müttakîn.*⁹ “-Cennet- müttakîler için hazırlanmış bir mükafat oluyor.”

---

⁸ 7/A'râf, 128; 28/Kasas, 83.

⁹ 3/Âl-i İmran, 133.

Demek ki takvâ ehli olacağız. Demek ki takvâ yoluna gireceğiz.

إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ

*Innemâ yetekabbelu'l-lâhu mine'l-müt-takîn.*¹⁰ “Takvâ ehlinin ibadetini, kurbanını kabul ediyor, takvâ ehli olmayanıkini kabul etmiyor.”

“Senin bu işi yapış tarzını beğenmedim, istemiyorum!” diyor, kabul etmiyor. Namazını kabul etmiyor, orucunu kabul etmiyor, kurbanını kabul etmiyor. Onun için takvâ ehli olacaksınız.

f. İhlâslı Olmak

Sonra, hadîs-i şerîflerden çok net olarak bildiğimiz bir mühim gerçek var. Ben bu konuları bundan önceki eğitim kampında, *Avust-ralya Sohbetleri* diye basılan kitapta anlattım. Orada geniş bilgi var. Allah'ın kabul etmediği konulardan birisi; yapılan iş ihlâssız olursa kabul etmiyor. İhlâslı insanın ibadetini kabul ediyor.

---

¹⁰ 5/Mâide, 27.

Takvâyı anladık da *ihlâs* ne demek?

Ihlâs da anlatalım. *Ihlâs* kelime olarak, “bir şeyi sâfîleştirmek halisleştirmek” demek. Halis, tam, som altın, yüzde yüz, pure. “Sâfîleştirmek, sâfî kılmak” demek.

Burada sâfîleştirilen nedir? Ne kastediliyor? İhlâsta sâfîleştirilecek olan şey nedir? Altını mı eritip de saflaştıracağız, bakırından kurtaracağız? Ne yapacağız?

İnsanın kalbindeki niyet sâfî olacak, katıksız olacak, sırf Allah rızası için olacak. Eğer niyet alengirli olursa karmaşık olursa; insan art niyetli ise, kötü maksadı varsa, yaptığı şeydeki niyeti aldatmak, dünya menfaati sağlamaksa; yaptığı şey iyi bile olsa Allah onu kabul etmiyor. İyi bile olsa kabul etmiyor!

Neden?

Çünkü niyeti bozuk. Niyeti bozuk olduğu zaman cezaya uğrattıyor.

Mesela iki müslüman birbirleriyle harp etmek için, birbirlerini öldürmek için birbirlerine silah çekseler, karşı karşıya gelseler; -kılıçları çektiler, birbirlerine saldırdılar veya tü-

fekleri aldılar karşı karşıya geldiler veya birbirlerine tabancaları çektiler- o attı, o attı; birisi öldü. Erken davranan, hızlı silah çeken ötekini öldürdü.

Peygamber Efendimiz, “Öldüren cehenneme gidecek. Ölen de cehenneme girecek.” buyuruyor.

“Yâ Resûlallah! Öldüren öldürdü, cehenneme gidecek de ölenin suçu ne? O niye cehenneme gidiyor?” diye soruyorlar.

“Onun da elinde tabanca yok muydu? Silahını daha erken çekseydi ötekisini öldürmeyecek miydi? Niyeti o değil miydi? İşte ondan cehenneme gidecek.”

“Haybeye gitmek” diye buna derler. Bundan daha güzel “haybeye gitmek” olmaz. İkisi de cehenneme gidiyor. Ne kadar fena!

Bu ne demek?

“Müslüman müslümanla çarpışmayacak, çatışmayacak. Müslüman müslümana silah çekmeyecek.” demek. Bu ne güzel bir kâide! Ama gel de müslümanlara anlat.

Demek ki niyetinin kötülüğünden adam hem ölüyor hem de haybeye gidiyor, cehenneme gidiyor. O bakımdan niyet ihlâslı olmalı, niyet halis olmalıdır. Niyetin içinde art niyet, kötü maksat, kötü düşünce olmamalıdır.

İnsanlar nasıl kademeli kademeli düşünüyorlar; size onu anlatayım.

Belediye zabıtası gelmiş, bizim ahbablardan bir tanesinin dükkânını mühürlemiş. Dükkâna kırmızı bal mumundan mühür yapmış, kilidini sarmış, mührü de damgalamış. Dükkân bir aylığına mühürlendi. Ne sebeptense bir ay ticaret yapamayacak, çok büyük zarar olacak. Belediye zabıtası laf dinlememiş, kilitlemiş. Adamın eli ayağı tutuşmuş. Beş-on sene önceki bir olay bu, İstanbul'da olmuş bir hadise.

Şimdi ne yapsın? Başı derde giren bir insan ne arıyor?

Dayı arıyor. O da itibarlı, nüfuzlu birisini aramış. Ayağı yaralı tavuk gibi ortalıkta dolaşmış; sonunda Belediye zabıta müdürünü tanıyan birisini bulmuş.

“Belediye zabıtası dükkânımı mühürledi. Sen müdürü tanıyormuşsun, iyi ahbabınmış,

samimiymişsiniz, sınıf arkadaşımıymışsınız; hadi şuna bir rica ediver de benim dükkânı açsın. Yoksa bir ay zarar edeceğim, mahvolacağım, içindeki eşyalar çürüyecek.” demiş.

Kabul etmiş; “Tamam, olur” demiş. Belediye zabıta müdürüne telefon açmış;

“Aziz kardeşim, selamün aleyküm. -Veyahut merhaba, günaydın. Tipleri neyse, hangi kategoridense selamlar değişiyor. - Nasılsın, iyi misin? Canım, ciğerim! Yahu okulda ne kadar iyi ahbaplığımız, arkadaşlığımız vardı; tatilde ne güzel beraber oynardık, topa sen şöyle vururdun, ben böyle yapardım. Yahu sen İstanbul’a belediye zabıtası müdürü olmuşsun ha, tebrik ederim, gözlerinden öperim.” demiş, telefonu kapatmış. Dükkân sahibi yanında bekliyor;

“E dükkânı aç demedin!”

“Sus” demiş, “Her şeyin bir sırası var.”

“E ne olacak benim dükkânım?”

“Sabredeceksin” demiş.

Ertesi gün almış eline bir buket çiçek, bir kutu çikolata müdüre gitmiş; sarılmışlar, öpüşmüşler, kahveler, çaylar, tebrikler. Dükkâncı deli olacak.

“Yahu! Ne oldu, söylemedin mi?”

“Yok daha söylemedim, zamanı var.” On-
dan sonra;

“Aziz kardeşim! Gel bir akşam da beraber felekten bir gün çalalım, gece çalalım. Seni davet ediyorum.” demiş, zabıta müdürünü oraya çağırmış. Artık Boğaz’da mı, Emirgan’da mı, Çamlıca’da mı? Zıkkımlandılar mı, ne yaptılar ne ettilerse o gece de öyle geçmiş. Dükkâncı deli olacak:

“Ya benim dükkânı söyledin mi?”

“Hayır, daha söylemedim, zamanı var, sabret.”

Neden sonra evine çağırmış, ziyafet çekmiş, hediye vermiş. Bir gün telefon açmış;

“Aziz kardeşim! Merhaba, günaydın. Nasılsın, iyi misin?”

“İyiyim, hoşum canım, ciğerim.”

Artık iki taraf birbirleriyle gayet samimi.

“Senin şu adamların benim çok sevdiğim bir arkadaşımın dükkânını bir aylığına mühürlemişler. Bir ilgileniver.”

Adamın dükkânını öğleden sonra açmışlar, iş bitmiş.

Ne yaptı şimdi? Üç gün yaptığı iyilik halis muhlis miydi?

İslâm’a göre sıfır.

Neydi maksadı?

O dükkânın mührünü söktürmekti. Ama söktürmek için ne ağızlar yaptı, ne dalavereler yaptı. Tilki de kargaya yapmış. Bakmış ağzında kocaman bir peynir, ağzı sulanıyor, o da dalın üstünde, yakalayamıyor.

“Senin sesini çok özledim, ne kadar da güzel ötersin, bir ötsen de dinlesem çoktandır duymadım.” demiş, kargaya bir yağ çekmiş. O da “gak” diye ötünce peynir aşağıya düşmüş, tilki de onu yemiş.

Şimdi onun yağ çekmesinin bir faydası var mı?

Yok. Maksadı peyniri almak.

İşte İslâm'da ihlâs bu. Bir insan yaptığı şeyi art niyetle yapıyorsa, sıfır! Halis niyetle yapacak, niyeti katıksız olacak. Arkasında bir başka düşünce, menfaat olmayacak. Bu olmadığı zaman olmuyor, Allah kabul etmiyor.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Böyle oyunları Allah kabul etmiyor. Tertemiz, pırıl pırıl olmasını istiyor,

Sonra, Allahu Teâlâ hazretleri mü'minlerin samimi olmasını istiyor. "Samimiyet" dediğimiz kelime, Arapça'da "nasihat" veya "nush" kelimesiyle ifade edilir. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerifte şöyle buyuruyor:

الدِّينُ النَّصِيحَةُ قَالُوا لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ:
لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ
وَعَامَّتِهِمْ

ed-Dînü en-nasîhatü. "Din -tamamen- nasihatın ta kendisidir!"

"Nasihat" Türkçe'de ne mânaya kullanılıyor?

“Birisini karşısına alıp vaaz vermek, öğüt vermek” mânasına kullanılıyor. Arapça’da nasihat, “samimi olmak” demek. Din tamamen samimiyettir.

Diyorlar ki;

Kâlû li men yâ Resûlallah? Sahâbe-i kirâm soruyor; “Kime karşı samimiyet yâ Resûlallah? Müslüman dinde kime karşı samimi olacak?” *Kâle*. “Peygamber Efendimiz buyuruyor.” *Li’l-lâhi*. “Allah’a karşı samimi olacak.”

Buradan anlıyoruz ki *en-nasîha* öğüt mânasına değil, çünkü kul Allah’a öğüt veremez. Öğüt veremediği için zaten burada nasihat mânasına gelmediğini anlıyoruz, ortaya çıkıyor, kendimiz de görüyoruz.

“Allah’a karşı samimi olacak.” Allah’ı aldatamaz. Allah insanın kalbini biliyor, kafasını biliyor, içinden geçenleri biliyor, söylemediklerini de biliyor. Allah’a karşı samimi olacak. Sımsıkı, içten duygularla bağlı olacak, bir.

Ve li resûlihî. “Resûlüne karşı samimi, sevgili, saygılı olacak.” *Ve li kitâbihî*. “Kur’an’ına karşı samimi, sevgili, saygılı, bağlı

olacak.” *Ve li eimmeti’l-müslimîn.* “Müslümanların işlerini gören yönetici, başkan, alim, fazıl kimselere karşı saygılı ve bağlı olacak.” *Ve li-âmmetihim.*¹¹ “Ve müslümanların hepsine karşı.”

Müslüman herkese karşı samimi olacak, açıkkalpli olacak, hakkı söyleyecek. Belki nasihatın “öğüt” mânasına gelmesi, sevdiğimiz insana açıkkalplilikle; “Bak kardeşim! Senin şu kusurunu görüyorum, bunu yapmasan iyi olur.” demekten çıkmış olabilir.

“Allah hangi kulu sever?” onu arıyoruz. “Tasavvuf yolunda hak yol hangisidir, bâtıl yol hangisidir?” onu tespit etmeye çalışıyoruz. Allah Teâlâ hazretleri şeriate uyan, sünnete uyan, bid’atten kaçınan, takvâyâ sarılan, ihlâslı olan, samimi olan insanların ibadetlerini kabul ettiğinden, insanın o vasıflara sahip olması lazım. Eğer bir yolda, bir tasavvufî yolda takvâ yoksa günahlardan sakınma çekkinme, Allah’tan korkma yoksa o yol sıfırdır,

---

¹¹ Müslim, “Îmân”, r. 95.

kıymeti yoktur. Eğer o yolda ihlâs yoksa kıymeti yoktur. Niyet iyi değilse, kıymeti yoktur.

Onun için tasavvufî yollar ikiye ayrılır:

g. Batıl Yollar Nedir ?

Bir; hak yol, hak tarikatler.

İki; batıl yol, batıl tarikatler.

Hak yolun, hak tarikatin Efendimiz'in sünnetine uygun, Kur'an yolu, takvâ yolu olduğunu anladık.

Batıl yollar nedir? Bâtıl tarikatler nasıl çıkmıştır? Çeşitleri nelerdir?

Batıl yolların çeşitlerinden birisi: Yol aslında iyidir, iyi olan hoca vefat ettiği zaman yerine ehliyetli bir insan geçmemiştir; yönetim liyakatsiz bir insanın elinde kalmıştır. Muhakkık insan gitmiştir, mukallid insan kalmıştır. İşin ehli değildir, yol yozlaşmıştır; böyle olabilir. Hoca efendi, şeyh efendi çok alim, çok fazıl, çok mübarek, kerametleri görülen bir insan ama arkasından bir evlat, bir ihvan, bir halife yetişmemiş. Vefat ediyor. Vefat edince başa birisi geliyor, oturuyor ama işin tadı kaçıyor. Çünkü adamın bilgisi, görgüsü, ehliyeti, liyakati yok. O zaman yolun adı iyi

ama yöneticisi kötü. Arabanın markası iyi, şoför fena; gidiyor, bir yere vuruyor, kaza oluyor. Böyle olabilir.

Dünkü soruların içinde böyle şeyler vardı.

Bir adam namaz kılıyor, oruç tutuyor; şeyhlik yapamaz mı?

Yapamaz. Bu bir ehliyet işi. Herkes şeyhlik yapamaz, herkes yöneticilik yapamaz. Bilgisi, ehliyeti, lisansı, diploması olması lazım, bu işi yapabilecek bir insan olması lazım. Olmazsa olmaz.

Sonra, bazı tarikatlere gayri İslâmî kaynaklardan, İslâm dışında bilgiler, âdetler sızmıştır. Mesela İran'daki bazı tarikatlere eski İran dini olan Zerdüştilik'ten bazı malzemeler girmiştir; yol bozulmuştur. Hindistan'da, Hindistan'ın batıl inançlarından bazı motifler, işler girmiştir; tarikat bozulmuştur. Adamlara bakıyorsun; tavırları, kılıkları, yaşamları, işleri, güçleri acayip. Detayına girmiyorum, böyle acayip taifeler var. Bazı hükümdarlar onları memleketlerinden sürmüş, bazıları da muhakeme etmiş, idam etmişler. Böyle olanları da var. Mesela Şamanizm'den bazı motifler girmiş. Şamanist idi, müslüman oldu ama

Şamanizm'in, Şaman dininin âdetlerini bu tarafa taşıyor. Tırnaklar uzun, görünüm gayri İslâmî, tavırlar sözler inançlar batıl.

Neden?

Eski kültürler tesir etmiş.

Anadolu'da öyle yollar var ki Hititliler'den tesir gelmiş. Anadolu'nun ta İslâm'dan önceki, *pre-Islamic* çağlarındaki Hititliler'den, Etiler'den, Asurlular'dan inanç kalıntıları var; millet onları yaşıyor. Onları hâlâ bir şey sanıyor; İslâm'la hiç ilgisi yok. İşte böyle karışmalar olabiliyor.

Hıristiyanlık'tan, Yahudilik'ten girme bazı şeyler oluyor. Mesela Peygamber Efendimiz çok net olarak;

لَا رَهْبَانِيَّةَ فِي الْإِسْلَامِ

*Lâ rahbâniyyete fi'l-İslâm.*¹² “İslâm'da ruhbanlık yoktur. Dünyayı terk edip, cemiyetten kaçıp bir köşeye çekilmek yoktur. Bu dinin ruhbanlığı cihattır.” buyuruyor.

---

¹² Begavî, *Şerhu's-sünne*, II, 370-1, r. 484.

Hizmet yapacaksan, gir Allah yolunda cihat et. Cemiyeti terk edip dağ başlarında, mağaralarda kendi başına yaşamak uygun görülmemiş. Bunlar; Hıristiyanlık mistisizminden, Yahudilik mistisizminden geçmiş olan şeyler.

İslâm'da bu yok. İslâm mutasavvıfı bir meslek sahibi. Çalışıyor, elinin emeğini yiyor. Hatta onun için meslek teşekkülleri tasavvufun etkisinde kalmıştır. Meslek teşekkülü olduğu halde meslek teşekkülünün pîri vardır, şeyhi vardır. O törenler vesaire tam bir tarikat disiplinindedir. Yiğitbaş-ı Velî vardır, Ahî Evran var Kırşehir'de. Bunlar o bilgiyi gösteriyor, sembolize ediyorlar. Elinin emeğini yer, çalışır. Kimseye yük olmaz. Kazandığının fazlasıyla da başkasına hayır yapar. İslâm mutasavvıfları onun bunun sırtından geçinen kimseler değildir; kazanır, kazandığını tekkesinde fukarâyâ kendisi yedirir. Kendisi babalık yapar, evladına bakar gibi yapar. Onun bunun yardımını almaz, onlara faydalı olur.

İşte Hıristiyanlık'tan, Yahudilik'ten, Şamanizm'den, Hinduizm'den veya Zerdüştilik'ten girmiş inançlar oluyor, bozulabiliyor.

Tarikat biraz gizli bir Şey olduğundan, herkes de içindeki maksadı tam sylemediğinden toplumun içinde asırlarca sessiz sedasız yaŐayabiliyor. Özellikle kültürün zayıf olduğu, kültürsüz yörelerde, dağlarda, köylerde yaŐayabiliyor. Eğitimin kuvvetli olmadığı, gerçeklerin tam öğretilmediği yerlerde yaŐayabiliyor.

Sonra yeni bir tip tarikatçılık var: “Sosyetik tarikatçılık.”

Kadın dudaklarını boyuyor, saçı açık, yanaklarını allamıŐ, mini etek giyiyor; mutasavvıf mıŐ! Geceleri Mevlânâ hazretlerinin ruhuyla buluŐuyormuŐ, Mevlânâ hazretleri buna *Mesnev*’yi Türkçe söylüyor.

Klahıma anlat!

Öyle Şey olur mu?

Namaz yok, niyaz yok. Kelime oyunlarıyla etrafına adam topluyor; sosyetik. Bir de Allah’ın yolunda doğru düzgün giden insanları da beğenmiyor.

Ne diyor?

“Efendim bunlar softa, ham, yeŐil, olmamış daha, acı, ekŐi, bunlarda iş yok. Bak biz sosyetikiz, hiç kimseye bir Şey demiyoruz; iki

içen buyursun içsin, dans eden buyursun dans etsin, boyanan boyansın, açılan açılısın, saçılan saçılısın.”

Herkesin de hoşuna gidiyor.

“Her şey serbest, ne güzel! Oh! Herkes istediğini yapıyor.”

Bunları gördük. Fakültemizden, Ankaramız’dan, İstanbulumuz’dan biz bunları biliyoruz. Modern, sosyetik, sanatsever, hafsalası geniş.

Öyle şey olmaz. İnsan yeni bir din çıkaracak değil! Daha önceki derslerde söylediğimiz gibi Kur’an’a uyacak. Allah Kur’an’ı indirmiş, peygamber göndermiş, sünnet-i seniyyeye uyacak.

Bir de “tuzak tarikatler” var. Benim bu tasnifimi, sınıflandırmamı başka hiçbir yerde göremezsiniz. Tasavvuf kitaplarını açın, tarikatlerin sınıflandırılması içinde göremezsiniz.

Tuzak tarikat nedir?

İhsan Süreyya Sırma bizim fakülteden mezun talebemizdi, şimdi profesör oldu. -Biz de böyle profesör olan talebelerimizi laf arasında söylüyoruz ki “Bak, profesörün hocasıyız”

diye.- Tarihçidir. Fransa’da doçentlik yaptığı için Fransızcası iyi; kalemi kuvvetli, konuşması da güzel. O anlatıyor:

Bir sefir, Galatasaray Sultânîsi’ni yöneten saray ağalarından, hadım ağalarından birisine iki tane Avrupalı çocuk getirmiş. Saray ağası, Dârussaâde ağası; sarayda itibarı olan, protokolde yeri olan, konağı olan bir ağa. Ama çocukluğu yok. Demiş ki;

“Ağam! Bu iki çocuk size emanet, size veriyoruz, buyurun. Bunlara Kur’an öğretin, İslâm’ı öğretin. Mahalle mektebine gönderin. Namaz kıldırın, kılmazlarsa dövün. Eti sizin kemiği bizim. Bunları size veriyoruz. Yalnız sizden istediğimiz, haftada bir gün bunları bizim sefarete gönderin, gelsinler, başka bir şey istemiyoruz. Sizin evde kalsınlar; siz onun babası olun, hanımınız validesi olsun; aman bu iki çocuğu müslüman olarak yetiştirin.”

Ağa memnun olmuş. Allah Allah, Avrupa’dan iki tane çocuk geliyor, ne âlâ! Almış, beslemiş, Galatasaray Sultânîsi’ne kaydetmiş. Çocuklar mahalle mekteplerinde okumuşlar, ebced okumuşlar, Kur’an okumuşlar, Amme cüzünü bitirmişler, sûreleri ezberlemişler,

idâdiye, sultâniye derken okumuşlar, tahsillerini tamamlamışlar.

Bir tanesi Bektaşî tekkesine devam etmiş; Bektaşî şeyhinden icazetnâme almış, Bektaşî tarikatinde şeyh olmuş. Ötekisi de Hariciye kalemine yani dışişleri bakanlığına girmiş, orada yükselmiş, bir mevkiye gelmiş.

Fakat günün birinde bu iki çocuk fraklarını redingotlarını giymişler, melon şapkalarını papyon kravatlarını takmışlar; Allah'a ısmarladık, yallah, Avrupa'ya gitmişler. Misyoner olarak yetişmişler. Birisi bir şeyh makamı da almış, ondan sonra gitmiş.

Arabistan'da Lawrance, Osmanlılar'a karşı halkı nasıl organize etti? Nasıl kabilelerde namaz kıldırды, nasıl vaazlar verdi; öyle yetişiyorlar.

Bir de böyle şeyler var. Halkın; tasavvufun kıymetini bilmesi, rağbet etmesi dolayısıyla, halkın Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî hazretlerine, Hacı Bayrâm-ı Velî'ye hürmet etmesinden, İsmail Hakkı-i Bursevî'ye âşık olmasından, Eşrefoğlu Rûmî'ye bayılmasından tuzak tarikatler kuruluyor. İnsanlar tuzak tarikatlere

çekiliyor; ondan sonra onlara başka telkinler yapıyor.

O halde ne olacak?

Bunlardan sakınacağız. Hak din ve batıl dinler olduğu gibi, hak yol ve batıl yollar da var, hak tarikat ve batıl tarikatler de var. Ölçüyü verdik; doğruluğunun, eğriliğinin terazisini gösterdik.

Nedir?

Kur'ân-ı Kerîm'dir, hadîs-i şerîftir, şeriat-i garrâdır.

Evet, bid'atlerden sakınan, sünnete uyan, Kur'an yolunda yürüyen, takvâyı esas almış, ihlâslı bir yol olursa, öylesini bulursan kaçırma. Ona mutlaka bağlan ki Allahu Teâlâ hazretlerinin sevgili kulu olabilesin.

Allahu Teâlâ hazretleri bize hakkı hak olarak gösterecek, ona uymayı nasip etsin. Batılın batıl olduğunu feraset-i imâniye ile anlayıp ondan korunmayı nasip ve müyesser eylesin.

Bi hürmeti esrar-ı sûretil Fâtiha..

***

Dersimiz bitti. Sorulara geldik.

SORULAR - CEVAPLAR

Soru: Türkiye’de bir haber programında bir tarikate mensup bir topluluk şişlerle bıçak ve diğer âletleri kendilerine, derilerine geçiriyorlardı. Fakat hiç acı çekmediklerini iddia ediyorlardı. Bu nasıl gerçekleşiyor? Böyle bir şey olabilir mi? Bu tür şeylere inanmıyorum, acaba inanmamakla imanımdan bir şey kaybeder miyim?

Cevap: Bu şiş batırma işi bazı tarikatlerde vardır. Rıfâî tarikatinde vardır. Onlar buna “burhan göstermek” diyorlar. “Bak biz böyle bir şey yapıyoruz da kan akıyor.” diyerek “burhan göstermek” diyorlar. Fakat bu bir burhan değildir. Herhangi bir kimseyi üzmemiştir ama bu bir burhan değildir. Çünkü insanın bıçakla kestiği yerinin kanaması bir kusur değildir. Tabi bıçak kesecek, kessin. Ne var? Bir şey değil. Sahâbe-i kirâm harpte yaralanmış, kanları akmış; kimisi şehit olmuş. Bundan bir şey olmaz. Eğer kan akmaması usulden olsaydı, sahâbe-i kirâm evliyânın hepsinden daha yüksek olduğu için onların kanı akmazdı.

Belli yerlere batırıyorlar. Ben de küçükken derime, kan yerine kadar gitmeyen yere

iğneyi takardım. Belli yerlere yapıyorlar. Çok mühim bir şey değil. Ayrıca müslüman olmayan bazı göstericiler de bunu bazı ülkelerde yapıyorlar. Müslüman bile olmayan bazı göstericiler yapıyor. Ben bir Batı mecmuasında Yunanlılar'ın ateş yakıp da üstüne çıktıklarını gördüm. Ama belki ayaklarının altına bir şey sürüyorlar da ateşe mukavemetli oluyorlar. Belki ayaklarını daha önceden suya batırıyorlar, bilmiyorum. Ama bunlar mühim değildir.

Mühim olan Allah'ın sevdiği kul olmaktır; âyetleri, hadisleri tutup Allah'ın şeriatinin yolunda yürümektir.

Yoksa böyle şeyler herhangi bir hâli ispat etmez. Bu gibi hünerlerle bir insan beğenilip peşinden gidilecekse, o zaman herkes Zatı Sungur'un peşinden gider, hokkabazların peşinden gider veya Hindistan'daki, Japonya'daki birtakım göstericilerin peşinden gider. El çabukluğu veya daha başka ruhî kuvvetlerle olabiliyor.

Parapsikoloji dediğimiz dalda misaller var. Masanın üstüne bilye koyuyor, uzaktan telekinezi ile bilyeleri hareket ettiriyor. Duygularının gücüyle... Bir şey değil, bunu başkası da

yapıyor. Buradaki duygularını telapati yoluyla başka bir şehirdeki insana aktarıyor, telsiz cihazı gibi kullanıyor. Bunların dinle, imanla direk ilgisi yok. Bunlarla ölçülmez

Tabi şunu da açıkça söylememiz lazım. Kâfirler, Nemrut İbrahim *aleyhisselâm*'ı ateşe attı da yanmadı.

Neden?

Allah ateşe; “İbrahim’i yakma!” dedi.

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

*Kulnâ yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ İbrâhîm.*¹³ “Ey ateş, benim İbrahim kulum için serinlik ve selametlik ol!” dedi, Allah’ın kudretiyle, emriyle İbrahim *aleyhisselâm*'ı ateş yakmadı. Bunu Kur’ân-ı Kerîm bildiriyor, biz de inanıyoruz.

Allah’ın evliyâsı da peygamberlere nasip olan mucizâtın benzeri şeylere, Allah’ın o ikramlarına mazhardırlar. Keramet olarak böyle şeylerin olması mümkündür.

---

¹³ 21/Enbiyâ, 69.

Ama o zaman nasıl olması lazım?

Kılıcı çekeceksin, karnına hart diye sokacaksın, ensesine hurp diye sokacaksın, istediğin yerine sokacaksın; yani belirli, özenle seçilmiş yerine değil.

Veriyor musun bana bıçağı? İstediğim her yerine hart diye sokabilir miyim, sokamaz mıyım? Müsaade var mı, yok mu?

Böyle belirli, işaretli yerlere yapıyor; yanağını tutuyor, sokuyor. Bu çok önemli değil. Sen bana bırak da ben istediğim yere sokayım. O önemli!

Allah'ın bazı sevgili kullarına keramet vermesi olduğu için Seyyid Ahmed-i Rifâî hazretlerinin ateşe karşı böyle olması, onun tarikatinde birtakım evliyâullahın böyle şeyler yapması mümkündür. Fakat bunun bir gösteri haline getirilmesi, Mevlevî semâının bir dans gösterisi haline getirilmesi, turistlerin çağırılması, salonların tutulması; bu işi biraz ibadet ve keramet olmaktan çıkaran şeyler gibi oluyor.

Bizim büyüklerimiz bunlara itibar etmemişler. Keramete de itibar etmemişlerdir. “En

büyük keramet istikamettir.” demişlerdir. İnsan sırât-ı müstakîmde, Kur’an yolunda yürüyorsa, en önemlisi odur. Çünkü biliyorlar; bu çeşit bazı olağanüstü olayları bazı kimseler ya ruhunu kuvvetlendirerek yapabiliyor ya da hokkabazlık yoluyla yapabiliyor. Mühim olan Allah’ın yolunda yürümektir.

Bir haramdan kaçınmak çok kıymetlidir. Bir mekruhu işlememek çok kıymetlidir. Allah’ın bir emrini tutmak çok önemlidir. Gerisi gösteri! Onlar önemli değil. İşin aslı, mantığı budur.

Kimseyi üzmemek istemiyoruz, kimseyi tenkit etmek de istemiyoruz ama bizim yolumuz budur.

Soru: Buradaki ailelerin %98’inde şiddetli problem var. Kadınlar dayak yiyorsa birincisi pisliklerinden; ikincisi, çocuk ve evi idare edemediklerinden; üç, çalışıp kazandıkları için beylerine kafa tuttuklarından; dört, beylerin yemek, çamaşır vesaire işlerini hiç yapmadıklarından. Lütfen hanımlara tavsiyenizi söyler misiniz? Her geçen gün ayrılanların sayısı artmaktadır.

Cevap: Dünkü yazının devamı bu. Hanımlar! Siz yle yazı gönderirseniz beyler de böyle yazı gönderiyorlar. Görüyorsunuz, onların da Őikayetleri var.

“Bir; evi temiz tutmuyorlar, pisliklerinden.” İkincisi; “Çocuğu, evi idare etmiyorlar.” diyorlar. İthamlar size karşı. Kendi para kazanıp beye eyvallah etmiyor, kafa tutuyorlarmıŐ. Ondan sonra beylerin çamaŐırını yıkamak gibi işlerini hiç yapmadıklarından, beylerden de Şikayet var.

Bu işin aslı nedir, doğrusu nedir?

Tabi evde de iş bölümü olacak. Bu iş bölümü içinde kadına yakıŐan görevler var, erkeğin yapacağı görevler var. Erkek o görevleri yapacak, kadın bu görevleri yapacak. Bu, rfle aŐaęı yukarı belli olmuştur. “Kadın temizliğe bakacak da erkek hiç bakmayacak.” diye bir Şey yok. Erkek de çorabını yıkayabilir, mendilini yıkayabilir bazen. Veya çamaşır makinesini çalıŐtırabilir. Bir Şey değil. Ama rfle tespit edilen, ev işlerini hanımlar yapıyor, dıŐ işlerini erkekler yapıyor; bir iş bölümü vardır.

Bu dengeye riayet eden aileler mutlu yaŐıyorlar. Bazen kadınlar bazen erkekler bu

denge dışına çıkıyorsa o zaman denge bozuluyor. Kadın raydan, çizgiden, daireden dışarıya çıktığı zaman erkek şikayetçi oluyor. “ocuğa bakmıyor, bana bakmıyor, kafa tutuyor, evi temizlemiyor.” diyor. Onun için onları suçluyor. Tabi bu bütün kadınlar için geçerli değildir. Çünkü böyle yapmayan bir çok kadın vardır. Onun söylediği, düşündüğü bir iki kadındır.

Dünkü derste de kadınların haklı olduğu taraf vardı. Mesela diyordu ki;

“Ben çalışıyorum, kocam paramı zorla elimden alıyor.”

Bu haksızlık!

“Beni dövüyor.”

Bu haksızlık! İslâm da -lüzumsuz yere dövmek yok.

Demek ki suç varsa olayı tek olarak getirirsiniz; kadı olarak, hakim olarak tarafları dinleriz, şahitleri dinleriz, delilleri toplarız, bir karar veririz, bir ceza yazarız. Coburg camiinden makbuz keserler, dersiniz, meseleyi öyle hallederiz. İki tarafta da suç olabilir, iki

taraf da haklı olabilir. Ama tek olaylarla değerlendirme yapmamak lazım. Hakikaten bu tipte kadınlar vardır.

Hanımlar ve beyler arasında biraz gerilim oldu. “Gerginlik yumuşasın.” diye söyleyeyim,

Erenköy’de dayımın oturduğu evin önünde bir villa var, görüyorum. Bizim yengeler, dayımlar da görüyorlar. Adam erkenden kalkıyor, beyaz önlüğünü takıyor, arkasını fiyonkluyor, mutfağa giriyor. Perdeleri filan kapatmadığı için her şey âşikâr görünüyor. Bulaşıkları yıkıyor. Hanım daha yatakta. Bulaşıkları yıkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, çayı pişiriyor; elinde tepsi, hanıma götürüyor. Hanım yataktan kalkmadan yastığın birine koyarak yatakta kahvaltı ediyor. Bey kahvaltıdan sonra tabakları topluyor. Şaka değil, gerçek! Şahitlerim var. Ondan sonra adam apar topar işine gidiyor; memur. Kadın da keyfi ne kadar isterse yattıktan sonra kalkıyor, süsleniyor, taranıyor, donanıyor, boyanıyor, giyiniyor, çıkıyor. Nereye gittiğini Allah bilir. Ondan sonra belli bir zaman sonra geliyor. Adam eve geldiği zaman yine önlüğü giyiyor, yine mutfağa gidiyor, yine yemek yapıyor. Tabi bu dengesiz bir durum.

Erenköy’de bizim oturduğumuz sokakta bir binbaşı vardı, beş vakit camiye gelirdi. Çok iyi bir amcaydı, komşuydu. Hanımı poker masasından kalkmazdı, çocuklara bakmazdı. Konakta otururlardı ama çocukları sefil, perişandı. Bu durum, kadının kadınlık vazifesini yapmadığı, dejenere olmuş bir şekli sembolize ediyor.

Bunun karşısında öyle erkekler de oluyor ki evine bağlılığı yok, hanımdan başka kadınlarla ilişkisi var, eve bir şey getirmez. Hanım saçını süpürge eder, para kazanır evin geçimini sağlar. Adam gelir döver, elinden parayı alır, kumara götürür. Kadın, çoluk çocuğunun hatırına -işte ne sebeple ise ne düşünüyorsa- sabreder, bekler. Bey; “Ben seni istemiyorum. Nereye gidersen git, ananın evine git, babanın evine git.” diye efelik yapar. Bu tipler de var. Tabi bu da doğru değil. O kadının yaptığı da doğru değil, bu erkeğin yaptığı da doğru değil.

İslâm’da aile tipi nasıl olur?

İslâm’da; evin kazancını sağlamak, kadının giyimini, yemesini ve barınmasını sağlamak erkeğin vazifesidir. Kadının da erkeğe itaat etmesini bizim dinimiz söylüyor.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

er-Ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ. ¹⁴ “Erkekler, kadınlar üzerine ‘yönetici ve koruyucu’durlar.”

İslâm’a göre evin reisi erkektir, eşitlik yoktur. Evin reisi erkektir, söz onundur, yönetim esas itibariyle ondadır, eve bakmak yükümlülüğü ondadır. Hanımın ana vazifesi, hanımlık yapmaktır, beyinin hanımı olmasıdır; çocuklarının annesi olması, annelik vazifesini yapmasıdır.

Bir kadının nâmahrem erkeklerle, yabancı erkeklerle çalıştırılması doğru değildir. Onun için kadını çalıştırmaz, çünkü geçimi kendisinin boynunun borcudur. Kadın da evde durduğu için evin işlerini yapar, böylece bir iş bölümü sağlanmış olur. Evde işleri hanım yapıyor, dışarıda işleri erkek yapıyor; böylece harama, günaha bulaşmadan aile yaşar.

Ama İslâm’da; “Kadın hiç çalışmayacak.” diye bir kaide yok. Kadın çalışabilir. Evinde ça-

---

¹⁴ 4/Nisâ, 34.

lışabilir, terzilik yapabilir. Kadınların gitmesinin yasak olmadığı yerlere gidebilir. Tarlaya gidebilir, pamuk toplayabilir vesaire. Örtülü olarak, tesettüre riayetle, Allah'ın emrine uyarak çalışması da mümkündür.

Soru: Vatanımızda bir kadının başbakan seçilmesiyle yepyeni anlayışlar ve yorumlar yaratılmıştır. Dinimiz bir kadının liderliği üzerine ne açıklama yapmaktadır?

Cevap: Kur'ân-ı Kerîm'de Yemen'deki Saba ülkesinin hükümdarı, melikesi olan Belkıs'ın mâcerâsı ve bir hadisesi bahis konusu ediliyor.¹⁵ Süleyman *aleyhisselam* zamanında yaşamış. O kavim güneşle taparlarmış. Süleyman *aleyhisselam* ona bu batıl dini bırakmalarını, hak dine gelmelerini ihtar eden bir mektup göndermiş. Ondan sonra Belkıs, Süleyman *aleyhisselam*'ın ülkesini ziyarete geliyor ve orada Süleyman *aleyhisselam*'ın hak peygamber olduğunu, doğru yolda olduğunu görüyor ve müslüman oluyor, tekrar ülkesine dönüyor. Bu, Kur'ân-ı Kerîm'den kadın bir hükümdarın

---

¹⁵ 27/Neml , 20-44.

olabileceğinin misalidir. Bizim İlâhiyat Fakültesi'nde *İslâm'da Kadın Hükümdarlar* diye çalışma yapmış kimseler de vardı.

İslâm âleminde kadınların hükümdarlık yapması başka, İslâm dininin kadınlara yöneticilik verip vermediği hususu başka. Fiilen “ben yaptım, oldu” tarzında değil de bu iş “Dinen doğru mudur, değil midir?” denilirse dinen pek doğru değil. Çünkü kadın, esas itibariyle kocasının emrinde olduğu için eğer melikenin, kraliçenin kocası varsa sözün onda olması lazım. Binâenaleyh hükümdarlık, kadında olmuyor, erkekte oluyor. Çünkü

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

er-Ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ denmiştir.

İkincisi; kadının çeşitli sebeplerden, birtakım zamanlarda bazı şeyleri yapamama durumu vardır. Mesela hamile olduğu zaman, çocuğa baktığı zaman, lohusalık zamanında... Binâenaleyh devlet işleri kesinti, inkıta kabul etmez ama kadının fizikî hayatında, inkıtalı durumlar vardır, çalışmadığı, mecburî izinli

olduğu durumlar vardır. O bakımdan doğru değildir.

Sonra, “İşlerini bir kadının yönetimine teslim eden kavim iflah olmaz.” diye hadîs-i şerîf vardır.

Esas itibariyle buradaki soruda “yorumlar yaratılmıştır” deniliyor. “Yaratma sözünü” Allah için kullanıyoruz; bu uygun değil. Türkiye’de Tansu Çiller’in başbakan olması, devlet başkanı olması demek değildir. Çünkü hükümet başkanı başkadır, devlet başkanı başkadır. Aslında Türkiye’de şu anda Süleyman Demirel teorik olarak ondan daha üst mevkidedir. Devletin başkanı Süleyman Demirel’dir. Ama bir kadın başbakan olmuş oldu. Fakat İngiltere’de *Queen*, kraliçedir. İngiltere başka türlü. Benazir Butto, o da Pakistan’da, onun da başında reis-i cumhur vardır. Binâenaleyh başbakandır, hükümet başkanıdır, devlet başkanı değildir. Aslında devlet başkanının emrinde-dir.

Soru: Dinimizde adak adamak ne tür şartlarda gerçekleşiyor? Adak adadığımız zaman onu kesmek mecburiyetimiz ne kadardır?

Cevap: Adak bir mecburiyettir. İnsan kendi kendisini o işi yapmaya mecbur ediyor, söz veriyor. Allah bu sözün yerine getirilmesini ister. Onun için bir insan bir şey adadığı zaman mümkünse o kurbanı adak kurbanını kesmesi lazımdır.

Adak, Türkçe bir kelimedir. Bir şeyi adamak, “vaad etmek” mânasına geliyor. Bunun Arapça’sı *nezirdir*, nezretmek deniliyor. Nezir yerine getirilir.

Bu konuda söylenecek bir husus şudur: Peygamber Efendimiz; “Eğer adam bir günah şeyi nezretmişse, yemin etmişse, o zaman ‘o günah şeyi nezretti, yemin etti’ diye tutmaz.” Onun cezasını verir, yeminin kefareti verir ama günah olan şeyi yapmaz. Ama sevaplı şeyde sözünde durması lazım. Günahlı şeyde sözünden vazgeçip onun cezasını ödeyip yapmamak daha iyidir.

Soru: Sayın Hocam! Benim param var, faizin haram olduğunu biliyorum fakat çok fakir bir aile için “geçinsin” diye faize versem olur mu? Bununla o kirasını verebilir mi?

Cevap: Allahu Teâlâ hazretleri faizi haram kılmıştır. Verilen bir paranın fazlasıyla alınması olmaz, fazlalığı faizdir. Verilen bir buğdayın fazlasıyla alınması olmaz, fazla kilosu faizdir. Yalnız hadîs-i şerîfte bunun istisnası vardır: Gayrimüslim ülkelerde faiz İslâmî kanuna göre olmadığından, faiz mevcut olduğundan, gayrimüslim ülkelerde faiz işlemi müslümanla müslüman arasında vardır ama müslümanla o ülkedeki insanlar arasında yoktur. Çünkü onlar faizi haram bilmiyorlar, kendi şeriatlerine göre uyguluyorlar; veriyorlar, alıyorlar. Binâenaleyh; “Orada alınabilir.” diye fıkıh kitaplarında yazılır.

Bu soruyu soran şimdi Avustralya’da oturduğuna göre, Avustralya’daki bir bankaya para yatırıp o hadîs-i şerîfe göre, yani -Fikri Yavuz’un burada satılan fıkıh kitabında da vardır- onun faizini kendisi de alabilir, bir başkasına da verebilir. Ama İslâm ülkesinde olmaz. Çünkü o zaman orada İslâm kanunlarına göre haram olan bir şey yapılmış oluyor. Burada bunların kanunlarına göre meşru olan bir şeyi bunlardan almak caizdir. Çünkü kendi kanunları meşru sayıyor. Usûl böyledir.

Fakat bu cevaptan sonra benim söylemek istediğim bir husus var: Para çok büyük bir kuvvettir. Sermaye çok büyük bir kuvvettir. Bunu kullanmasını bilen insan bundan çok büyük istifadeler sağlar. Sağladıkları için bunu kullanmasını bilen bankalar, müesseseler faiz vererek para topluyor ve kullanıyor; kuvvetten istifade ediyor, büyük kârlar elde ediyor. Binâenaleyh, bu kârların faize verilmeden mümkünse insanın bizzat kendisi tarafından kullanılmasını sağlamak lazımdır. Bu daha iyidir. Bir başkasını kuvvetlendirmek yerine, insan bu işi kendisi yaparak kuvvetlendirme yoluna gitmelidir.

Hatta onun için ben diyorum ki -dergide de yazdım- birisinin malını aldığınız zaman ona yardım etmiş oluyorsunuz, bir markayı aldığınız zaman o fabrikaya yardım etmiş oluyorsunuz. O halde bir malı almakla veya almamakla, birisiyle mücadele edebilirsiniz. “Protesto olsun.” diye almamakla, boykot etmekle yapabilirsiniz. Mesela Sırplar müslümanları eziyor; “Sırpların mallarını almıyorum.” dersiniz, “Şu ülke Sırplara yardım ediyor, onun mallarını almıyorum” dersiniz adamların yelkenleri suya

iner, gelip yalvarmaya başlarlar. “Aman, tamam, dediğiniz olsun.” derler. İslâm ülkeleri bir boykot yapsın, yapabilsin. Harp etmesine lüzum yok! “Siz Sırplar’ı destekliyorsunuz, biz de sizin mallarınızı boykot ediyoruz!” desinler, bu destekleyen herifler Sırplar’ın saldırganlığını bitirir. Onun için alışveriş bile önemlidir. Bunu herkes bilmiyor. Ekonomiyi iyi bilmiyor, ekonomik hayatın inceliklerini bilmiyor; onun için oyuna geliyor. İslâm ülkeleri paralarını yabancı ülkelerdeki bankalardan çekseler o ülkeler çöker. Paraları oraya götürüyorlar, onları kuvvetlendiriyorlar.

Bunlara dikkat etmek lazım. Allah bunlara razı olmaz. Bunları bilen insanların bu gibi incelikleri düşünmesi, parayı kendi imkânları içinde kullanması, alışverişi kendi desteklemek istediği kimselerle yapması çok modern, çok akıllı, çok güzel bir davranış olur.

Soru: Hocam İslâm’da evlenme konusunda yaş küfüvveti, denkliği var mıdır? Varsa kaç yaş olmalıdır?

Cevap: Hayır, yaş küfüvveti yok. “İslâm’da yaşları denk olacak.” diye bir şey

yoktur. Bunun misali başta Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'dir. Hz. Hatice annemizle, validemizle 15 yaş farkına rağmen evlenmiştir. Kendisi 25 yaşında iken Hz. Hatice validemiz 40 yaşındaydı. Peygamber Efendimiz 40 yaşındaki bir hanımla evlenmiştir. Böyle bir şey bahis konusu değildir. Küfüv olması, denk olması sosyal yöndendir. Dinî ve sosyal yönden denklidir. İtibar ve şeref yönündendir; yaşları farklı olabilir.

Hatta ben biraz hayretle müşahede ettim. Peygamber Efendimiz'in kızı Fâtımatü'z-Zehrâ annemize Ebû Bekir es-Sıddîk bile talip olmuş. Babası yaşında. O zamanın örfünde anlaşılıyor ki yaş farkı önemli değil. Küçük bir kimseyi de alabiliyorlar, büyük bir kimseyle de evlenebiliyorlar. Tabi Peygamber Efendimiz, Fâtımatü'z-Zehrâ validemizi Hz. Ali Efendimiz'le evlendirmiş, onu uygun görmüş. Ama ötekiler Peygamber Efendimiz'e damat olmayı istedikleri için "o şerefi kaçırmayalım" diye böyle teklifte bulunabilmişlerdir.

Bazı sahabe, mübarek insanlar kendi kızlarını; sevdikleri, dinî bakımdan makamı yüksek bazı kimselere kendileri teklif ettikleri de

olmuştur. “Uygun görüyorsanız kızımı size verebilirim, nikâhlayabilirim.” diye, yaş farkı yüksek olduğu halde böyle şeyler de olabilmiştir.

Buradan anlaşılıyor ki İslâm’da evlilik konusunda çok büyük bir müsamaha ve genişlik vardır. Böyle bir serbestlik vardır. Evlilik kolaydır. Yaş çok bahis konusu değildir. En büyük faktör dinî durumudur. Her iki taraf da dindar, salih, âbid, mânevî bakımdan makamı yüksek bir insan olması aranmıştır; başka şeye bakılmamıştır.

Tâbiînden bir alimin dünya güzeli bir kızı varmış, saraydan halife oğluna istiyor. Bunu sezer sezmez; “halife gelecek, kızı isteyecek” diye temiz, takvâ ehli bir talebesine;

“Ben kızımı sana vermek istiyorum.” demiş.

“Hocam! Benim param yok, pulum yok; yoksulum.” dese de ona vermiş, kızını saraya göndermemiştir, halifenin çocuğuyla evlendirmemiştir.

“Saraya giderse dindarlığı bozular, takvâdan uzak bir ömür sürer.” diye sakınmıştır.

Bu hususlarda İslâm’ın anlayışı biraz farklıdır. Kızlar da annelerine, babalarına; “eyvalah” demişlerdir, “ben ona varmam, onu istemem” diye tepki göstermemişlerdir. Bu iş böyle yürümüştür.

Soru: Futbol topunun dinimizdeki yeri nedir? Yasakları var mıdır? Varsa nelerdir?

Cevap: Futbol vakit öldürmek, boşa vakit geçirmek bâbında belki uygun olmayabilir. Ama İslâm’da spor vardır. Bedeni yetiştirmek, geliştirmek ve bedenî kabiliyetleri ilerletmek bakımından yapılan sporlar teşvik edilmiştir. Cihada askerî amaçlı faydası olacak şeyleri yapmak uygun olabilir.

Soru: Avustralya’da bankadan borç para çekilerek hacca gidilebilir mi?

Cevap: Hayır! Borç parayla hacca gidilmez. Bir insanın hacca gitmesi için kendisinin zengin olması, hacca gidecek kadar bir paraya sahip olması gerekir; öyle gidilir.

Soru: Geçen sohbetlerinizde kul hakkından bahsettiniz. İşçi bulmanın insanlara verdiği para kul hakkı oluyor mu? Bu konularda açıklama yaparsanız seviniriz.

Cevap: İşçi bulmanın insanlara verdiği para. “Burada devlet, işsiz olanlara para veriyor.” demek istiyor, değil mi?

Bu bir sosyal sistemdir. Devlet düzeni, herhangi bir şekilde çalışamayan bir insanın a açık kalmasını istemediği için “dilenmesin, kendi onuruyla yaşasın” diye bir sosyal sistem kurmuştur. Bunu böyle çalıştırdığı için almakta bir mahzur yoktur. Devletin zaten böyle şeyleri yapmaya hakkı vardır, biraz da görevidir. Bu gibi şeyleri toparlaması gerekiyor, dilendirmemesi gerekiyor.

Soru: Hz. Ali Efendimiz radiyallahu anh’ın ordusuyla Hz. Âişe anamızın ordusu arasındaki savaşta bir çok sahabe şehit edilmiştir. Bunların birbirlerine silah çektiğini biliyoruz. Sizin bahsettiğiniz hadîs-i şerîfe göre bunlar cehennemde mi olacaklardır?

Cevap: Tabi o acı bir olaydır. Ve hakikaten iki tarafta da Peygamber sallallahu aleyhi ve

sellem Efendimiz'in sahabesi olan mübarek insanlar, isimler vardır. Bunlar hakkında ulemâmımız; "Onlar içtihat farkından dolayı bunu yaptılar; o öyle içtihat eyledi, bu böyle içtihat eyledi, ondan oldu." demişlerdir. Dilerim ki Allah onlara rahmetiyle muamele etsin. Müçtehit içtihadından dolayı hatalı bile olsa sevap kazanır. İnşaallah cehenneme gitmezler. Temennimiz odur. Tabi bilmiyoruz, Allah'ın ne muamele edeceğini bilemeyiz. Ama iki tarafta da çok güzel isimler var.

Bu gibi olaylar her millette olabilir. Siz duruyorsunuz, birisi geliyor size bir tane yumruk patlatıyor veya omuz atıyor, bir çelme takıyor, kavgayı başlatıyor. Mecbur kalıyorsunuz, savunma durumunda kalıyorsunuz. "İş başlatan zalimdir. Asıl zulüm ondadır." denilir.

Fakat burada, onların olaylarında öyle fitneler olmuştur ki iyi ki biz o fitnelerin içinde değildik, o fitnelere karışmadık. Şimdi dilimizle karışıp da günaha girmek akıllıca bir şey değildir. Çünkü ona baksan bir türlü, buna baksan bir türlü. Birisi Peygamber Efendimiz'in hanımı, ötekisi Peygamber Efendimiz'in

damadı, amcazâdesi. İkisi de sahabe. Peygamber Efendimiz; “Benim ashabım aleyhinde konuşmayın.” diyor Onun için büyüklerimiz sahabeye karşı edeplerini takınmışlar; “Onlar kanaat olarak öyle içtihat etmişlerdir. Doğru gördüğü yolda mücadele etmişlerdir. Nefsânî bir sebepten olmamıştır. İnşaallah içtihadından dolayı iki taraf da sevap almıştır.” diye bir yorum getirmişler. Biz de öyle olmasını temenni ediyoruz.

Soru: Ben çocuklarımdan akika kurbanını kesmedim. Akika kesmek gerektiğini yeni öğrendim. Şimdi ne yapmam lazım?

Cevap: Akika her zaman kesilebilir. İlk zamanı çocuk doğduğu haftadadır, ilk yedi gün içindedir. Ama ta ileri yaşlara kadar kesilebilir. Hatta bir insan kendisinin akikasının kesilip kesilmediğini bilmiyorsa anası, babasına sorma durumu da kalmamışsa, kendisi kendisine akika kesebilir. Akika tavsiye edilmiş bir kurbandır. Eti etine, kemiği kemiğine, her azası her azasına cehennemden âzat olmasına vesile olacağından, Avustralya’da da koyun su-

dan ucuz olduğundan erkeklere iki tane, kızlara bir tane akika kesmek çok uygun olur. Bizim Türkiye gibi değil, burada gayet kolay.

Soru: Selam verirken öncelik önce gelene mi, orada bulunana mı aittir?

Cevap: Selam vermek topluluğa girene aittir. Dışarıdan gelen *es-selamü aleyküm* diyecek. Dışarıdan gelene aittir. Geçen, duranlara selam verir. Gelen önce verecek. “Önce gelene mi ya da orada bulunana mı aittir?” sorusunu ben böyle anladım, böyle cevaplandırdım. Başka bir mânası var mı?

“Önce gelene ya da orada bulunana mı aittir?”

Herhalde önceden gelmiş oturmuş insanlar var, sonra bir başkası geliyor; bu mu selam verir, ötekisi mi? Herhalde onu kastediyor. Yoksa “Bir kalabalık var, onların önündeki mi selam verecek?” mânasında mı? Eğer öyleyse bir yere bir grup halinde gelince hepsi ayrı ayrı selam vererek selam yağmuruna tutmaz; bir tanesi selam verirse grubun da yerine geçer. Böyle bir şey kastedilmişse onun da cevabı odur. Buraya on kişi gelse bir tanesi selam verince olur.

Soru: Her şeyh kendisinden sonra gelene yazılı, imzalı icazet vermek zorunda mıdır?

Cevap: Hayır, örfte böyle değildir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in Ebû Bekir es-Sıddîk'a vermesinde, işâreten kendisinin yerine onu imam seçmesiyle olmuştur. Bazen şûra ile olmuştur, bazen kavli olmuştur, bazen fiilî davranışla olmuştur, bazen de yazılmıştır. Ama yazı mecburiyeti yoktur, mühim olan rıza ile sözle "Ben, benim yerime bunun geçmesini istiyorum." demesidir.

Soru: Bize Hakyol Vakfı, İlim Sanat Vakfı, dergiler, televizyon ve radyo çalışmaları ve Hakyol Vakfı'na bağlı diğer kuruluşlar hakkında bilgi verir misiniz?

Cevap: Teşekkür ederim. Bunlardan uzun boylu bahsetmeyi ben de isterim ama öğle namazı kaçır, öğle yemeği yiyemezsiniz, ikindi namazı gelir, akşam olur diye de korkarım. İsterseniz eûzu besmeleyi çekip başlayayım isterseniz bunu yavaş yavaş anlatabileceğimiz başka bir zamana bırakalım.

Bizim üç tane vakfımız var.

Bir *İlim, Kültür, Sanat Vakfı*; bu kelimele-
rin gösterdiği çalışmalarını yapıyor. Bilimsel ça-
lışmalar yapıyor, kültürel çalışmalar yapıyor,
sanat çalışmalarını yapıyor. Toplantılar, sem-
pozyumlar, kitap neşri, eğitim vesaireler.

Hakyol Vakfı'mız var, eğitim dostluk ve
yardımlaşma vakfıdır; eğitim işlerinin her çe-
şidiyle meşgul oluyor. Yardımlaşma, zekât
toplama, sadaka verme, fakirlere yurt içinde
yurt dışında hayır gönderme; dostluk, müslü-
manlar arasındaki muhabbetin gelişmesi,
grupların birbirleriyle tanışması gibi çalışma-
larını yapıyor. Dergiler çıkarıyorlar, radyo yayın-
larını yapıyorlar, her dalda eğitim çalışmalarını
var.

Bir de *Sağlık Vakfı*'mız vardır. Sağlık Vak-
fımız da sağlık problemleriyle ilgili çalışmalar
yapıyor. Klinikler açıyor, hastaneler açıyor,
sağlık faaliyetleri var, sağlık taramalarını yapı-
yor, dergiler çıkarıyor; böylece hizmetleri gö-
türmeye çalışıyor.

Yüzlerce derneğimiz var. Derneklerimizin
bir kısmı Çevre-Kültür dernekleridir. Çevreyi
güzelleştirmek, orman tesis etmek, kültürel

çalışmalar yapmak gibi çalışmalarımız var. Kadınlarla ilgili derneklerimiz var. Kadın derneklerimiz kadınların meseleleriyle ilgileniyor, çocukların eğitimiyle ilgileniyor, kreşler anaokulları açıyor. Kadınlarla ilgili kültürel çalışmalar ve yayın çalışmaları yapıyor.

Soru: Hocam iki müslümanın birbirine vurması yasak. Bir müslüman kardeş; “Sen bu gruptan ya da bu cemaatten çıkacaksın, ben o hocayı sevmiyorum; çıkmazsan seni döverim, dövdürtürüm” derse, tehdit edilen ne yapsın? Cemaati, hocayı mı terk etsin, yoksa tehdit edenle mücadele mi etsin? Açıklar mısınız?

Cevap: Bu tehdit haksız ve mantıksız bir tehdittir, zulümdür. Birisine böyle baskı yapmak efeliktir, kabadayılıktır, zorbalıktır. Bu doğru değil! Zorbalığa taviz vermek de doğru değil.

Bizim bir arkadaşımızı anlatıyorlardı. Huddutta, hacca gidecek, rüşvet istemişler. Bavulunu yere koymuş, rahat bir yere oturmuş;

“Ben rüşvet vermem. Rüşvet vermeyince siz de beni epeyce uğraştıracağına benziyorsunuz, şöyle bir rahat oturayım.” demiş, bakmışlar ki hacı efendi hiç öyle bir insan değil,

“aman, geç” demişler. Karayoluyla hacca giden kardeşlerimizden bir grup, Hicaz’da anlatırlar, yine böyle rüşvet almak için zorluk çıkarmak istemişler. Onlar da müsaade etmemişler. Yani haksızlıkla mücadele etmek de önemlidir.

Bilmem duydunuz mu, o hadîs-i şerîfi ilk okuduğum zaman ben çok etkilendim:

Bir insan dağ yolunda, çöl yolunda, ıssız bir yerde giderken önüne haramîler çıksa, “çık paraları, sököl paraları, ver malını!” dese ne yapacak?

Peygamber Efendimiz diyor ki; “Malını korumak için çarpışan, ölen şehittir.”

Ben sanıyordum ki “al paraları, malımı” diyecek, canını kurtarıp geçecek. “Malını korumak için çarpışan şehittir.” diyor. Demek ki yüz vermemek lazım. “Müslüman böyle bir şeyde eyvallah demez.” diye bilecek. Yüz verilmeyecek. Tabi bu da önemli bir şeydir.

Soru: Kadınlar altın, yani ziynet eşyası, huliyyât takabilir mi?

Cevap: Takabilir. Erkekler takamaz. Altın bu ümmetin erkeklerine yasaktır. Yüzük olsun,

künye olsun, başka şekilde olsun olmaz; erkekler sade olacak. Böyle bir şey yoktur. Kadınlar takabilir.

Altını, gümüşü biriktirip de Allah yolunda sarf etmeyenlere cehennemde azap edileceğine dâir¹⁶ âyet-i kerîme var; Bunun üzerine sahâbe-i kirâm çok üzölmüşler, korkmuşlar, ağlaşmışlar. O zaman Peygamber Efendimiz; “Farz olan hizmetleri, mâlî hizmetleri yapar, zekâtını verirse olabilir.” buyurmuştur. Dinî hizmetlerini, hayrını, hasenâtını yaptıktan sonra bir kadının huliyyâtı, küpesi, bileziği, yüzüğü olabilir; takabilir, kadınlar için müsaade var. Kadınlar için ipek giyinmeye de müsaade edilmiştir.

Bak burada kadınlar hiç ses çıkarmıyorlar, bak erkeklere yok işte. Hani “Kadın erkek eşitliği yok.” derken kıyamet koparan o feministler burada gık demiyorlar. Bak onlara altın takmak var, erkeklere yok. İpek giymek var, oh serin serin ama erkeklere yok. Demek ki

---

¹⁶ 9/Tevbe, 35: O gün (bu paralar) cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, yanları ve sırtları bunlarla dağlanacak: “İşte bu, kendiniz için biriktirip yığıdıklarınız! Haydi! Biriktirip istiflediğiniz şeyleri(n acısını) tadın!” (denilecek).

mâkul ölçüler neyi gerektiriyorsa İslâm onu gösteriyor.

Soru: Ölünceye kadar doğru yolda kalmak ve sapıtmamak için neye dikkat etmemiz lazım?

Cevap: Haram yememeye; Allah'ın ahkâmına, şeriatin ahkâmına uygun hareket etmeye dikkat etmek lazım. Takvâ sahibi olmak lazım. İhlâslı olmak lazım.

Soru: Takvâyı ve ihlâsı nasıl elde edebiliriz?

Cevap: Takvâlı olmayan takvâyı, ihlâslı olmayan bir insan ihlâsı nasıl elde eder? Takvâlı, ihlâslı insanlara bakar; takvânın, ihlâsın ne olduğunu kitaplardan okur, öğrenir, sevabını anlar; takvâsızlığın, ihlâssızlığın insanın başına ne belalar getireceğini öğrenir, bu bilgilenmeden sonra uyanırsa uyanır.

Onun için tavsiye ederim; İmam Gazzâlî hazretlerinin *İhyâu ulûm*'unu okuyun. Küçük kitaplar da vardır; *Kimyâ-ı Saâdet*, *Âbidler Yolu* gibi daha isimlerini hatırlayamadığım başka kitaplar da olabilir. O kitapları okuduğu zaman olur.

Bir de benim size tavsiye edebileceğim pratik bir yol; hakikaten dinî bakımdan çok kaliteli insanların, büyük zâtların hayatlarını okumak. Bu konuda çok tesirli oluyor. Evliyâullahın hayatını, menâkıbını okumak insana çok tesir ediyor. O halde tavsiyem; işe ilk önce peygamberlerin hayatlarını okumakla başlayın.

Âdem *aleyhisselam* ne yapmış? Nuh *aleyhisselam*'ın hayatı nedir?

Yakup, Yusuf, Eyüb *aleyhimü's-salavâtü ve't-teslîmât* gibi peygamberlerin hayatını okuyun çünkü en büyük insanlar onlar. Ondan sonra sahâbe-i kirâmın hayatını okuyun. Biz mecmualarımızda *Sahabe Hayatından Tablolar* diye iki cilt bir eser verdik. Bunları okumamışsanız okuyun. Sonra *Tezkiretü'l-evliyâ*'yı okuyun. Sonra *Tabakâtu's-sûfiyye* kitaplarını okuyun. Bunlar evliyâullahın hayatlarını güzel anlatan kitaplar. Mustafa Necati Bursalı'nın eserlerini de çok beğeniyorum, birkaç tane sine baktım, gayet güzel anlatıyor, yazıyor. Oradan insana bir aşk ve şevk geliyor; onun çok faydası var.

Soru: Hocam bazı kardeşlerimiz paralı günler yapıyor, ziyafet veriyorlar. Ne derecede uygundur? Açıklar mısınız?

Cevap: Bu paralı günlerin ne olduğunu bilmiyorum ama şöyle bir şey mi? Kadınlar bir yere davet ediliyor, herkes oraya geldiği zaman, mesela bir altın getiriyor veya 100 dolar veya 50 dolar koyuyor ortaya. Ertesi hafta öteki arkadaşın evine giderken yine herkes 10 dolar, 100 dolar, neyse bir para koyuyor; böylece devrediyor. Kendi aralarında kararlaştırmış oluyorlar. O gittikleri arkadaşın evinde, elinde gelen arkadaşların sayısı kadar, tayin edilen para kadar bir birikim oluyor; o birikimi ile topluca bir ihtiyacını karşılıyor. Bir dahaki hafta ona, bir dahaki hafta ona, bir dahaki hafta ona oluyor. “Mekanizma buysa bir eşitlik olduğundan ve yardımlaşma olduğundan bir mahzuru yoktur.” diye düşünüyorum. Başka türlüyse bana öğretin, anlatın.

Soru: Camide olan bazı olaylardan dolayı aileler arasında dargınlıklar, kırgınlıklar sürüp gidiyor ve buna çok üzülüyoruz. Tabi kardeşler arasında olunca da durum daha kötü oluyor. Buna bir açıklık getirir misiniz?

Cevap: İslâm'da dargınlık yoktur. Bir müslümanın bir müslümana üç günden ziyade dargın kalması haramdır. İçki gibi haramdır, zina gibi haramdır, hırsızlık gibi haramdır, kumar gibi haramdır. Dargınlık yok! Barışacak! Bu barışmak istiyor da ötekisi barışmamış. Duyuyoruz; iki kişiyi barıştırmaya getirmişler, bu elini uzatmış, ötekisi yumruğunu sıkmış. İnat ediyor, elini uzatmıyor, yumruğunu sıkıyor. Bu yumruğu sıkkan hapı yuttu. Çünkü bütün günah bunun üzerine yüklendi. Ötekisi elini uzattı, bu yumuşamadı. Bütün günah buna, barışmaya geldi. Buna rağmen yine de ümidi kesmek lazım. Hadîs-i şerîfleri yazıp yazıp göndermek lazım; “Bu yaptığınız doğru değildir, ayıptır, gûnahtır.” demek lazım.

Soru: Size karşı kalbinde fesat taşıyıp da hâlâ sizden aldığı tarikat dersine devam edenler oluyor, bu oluyor mu?

Cevap: Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'inde;

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

İnne'l-ahde kâne mes'ûlâ. “Allah bir kişinin yaptığı ahidden hesap sorar. Ahdini bozduğu zaman cezasını verir.” buyuruyor

Bir insanın onunla bununla darılması ayrı da, hocasıyla darılması kadar kötü bir şey olmaz! Düşünün, sahâbe-i kirâmdan birisi Peygamber Efendimiz'e darılsa ne olur? O kadar aynı mahiyette olan saçma bir şeydir. Üstelik ben ona bir şey yapmamışsam...

Ben İstanbul'da, Türkiye'de kendi halimde yaşayıp dururken burada bazıları bana düşman olmuşsa buna Allah razı gelmez.

“Efendim politik kanaatinizden dolayı böyle oluyor.”

Ben o politik kanaatimde haklıyım. O politikacı kardeşler de benim ihvanım idi, talebem idi ve beni çok methediyorlardı, Almanya'ya davet ediyorlardı, cami cami dolaştırıyorlardı;

“Bu bizim büyük hocamızdır, bundan ders alın.” diyorlardı. Sonra;

“Hocaların da bize tâbi olması lazım. Hocalar bizim emrimizdedir.” dediler. Biz dedik ki;

“Hocaların politikanın âleti olması İslâm’da yoktur, laiklik sisteminde vardır. İslâm’da, hocaların hâkimiyeti vardır. Bu sizin sisteminiz dinî sistem değildir, yanlıştır, böyle şey olmaz. Siz hocanın karşısına gelip hocanın nasihatini dinlemelisiniz. Eskiden yaptığınız gibi yapmalısınız; hocanın elini öperdiniz, nasihatini dinlerdiniz, ‘Efendim! Bir emriniz varsa yapalım.’ derdiniz, böyle yapmanız lazım. Sizin bir meziyetiniz yoktur. Allahu Teâlâ hazretleri buna razı gelmez. Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem; el-ulemâü veresetü’l-enbiyâ*. ‘Alimler peygamberlerin varisleridir.’ buyurmuştur. Bu şerefi alime vermiştir. *el-Umerâü veresetü’l-enbiyâ* dememiştir. ‘Politikacılar, siyasîler, başkanlar peygamberlerin varisleridir.’ dememiştir. Çünkü politikacı dini bilmez, hocadan öğrenecek. Onun için dini bilmeyen insanın başkan olması İslâm’da yoktur, laiklikte vardır; İslâm’da bunun tam aksi bir sistem vardır. Herkes dini bilen alimin emrindedir. Padişahlar bile alime

eyvallah demişlerdir, intisap etmişlerdir. Alimin sözünü dinlemek vardır. Osmanlı padişahları o kadar tantanalı, saltanatlı padişahlar kendi başına bir şey yapabilen insanlar değildir; fetvaya göre yaparlar, fetva varsa yaparlar, yoksa yapmazlar. Osmanlı hükümdarları sanıldığı kadar hür insanlar değildirler, icracı insanlardır. Bu sistem bozulduktan sonra tabii şimdiki düzen de bozulmuştur, iş çığrından çıkmıştır.”

Soru: Rüyaların bize bir anlamı var mıdır?

Cevap: Evet, rüyalar önemlidir. Rüyaların salih olanları vardır, rahmânî olanları vardır, nefsânî olanları vardır, şeytânî olanları vardır. Cinsleri vardır. İnsan akşam aç yatarsa geceleyin rüyasında tavuk, kızartma, kebab görür. Bu nefsânî bir şeydir. Çünkü karnı acıkmıştır, rüya o tarzda olur. Şeytânî rüyalar vardır. Peygamber Efendimiz’e birisi gelmiş, diyor ki;

“Yâ Resûlallah! Rüyamda kafam kesilmiş; kendimi, kafamı elime almış, koşuyorken gördüm.” Peygamber Efendimiz;

“Bu şeytânî bir rüyadır, böyle şeylere itibar etmeyiniz. Kafan kesildiyse onu nasıl gördün? Saçmadır bu.” diyor.

Bir de rahmânî rüyalar vardır, doğrudan doğruya bir gerçeği ifade eden rüyalar vardır. Rahmânî rüyalar; güzel haller, güzel şeyler, nasihatler ifade eden rüyalardır.

Bir de bir ilerideki geleceği anlatan rüyalar vardır. Mesela Yusuf *aleyhisselam*'ın rüyası tahakkuk etti. Yusuf *aleyhisselam* zindanda arkadaşlarının kendisine anlattığı rüyaları yorumladı, onlar bilahare tahakkuk etti. Bir gerçeği Allah'ın insanın kalbine rüyasında doğdurduğu ve rüyada gösterdiği olaylar vardır.

Ben kendim dahi gördüm. Belki sizler de görmüşsünüzdür. İnsan ileride olacak olayla ilgili bir rüya görebiliyor, o olay sonradan öyle çıkıyor. Yani gördüğü şey çıkıyor. “Tamam, ben bunu görmüştüm” diyorsunuz. Bazı rüyaların çıktığına şahit olmuşsunuzdur. Az önce Hz. Âişe validemizin üç tane kamerin odasına geldiğine dair rüyasını söylemiştim.

Rüyanın gerçek olduğuna dair Kur'ân-ı Kerîm'den, hadîs-i şerîflerden kesin deliller vardır. Rüya bir önemli olaydır. Ama rüyayı değerlendirebilmek kolay değildir. Rüyanın yorumunu yapmak kolay değildir. Bazen bir gerçeği aksettirir bazen bir insanın nefsânî, şehvânî,

şeytânî tarafını aksettirir. Onları birbirinden ayırt etmesini bilen insan lazım.

Osmanlılar'ın alimlerinden birisi -ismini söylemeyelim, gıybet gibi olmasın- bir rüya görmüş; “Şu zamanda öleceğim.” diye yorumlamış. Kabir taşını yaptırmış, mezarını hazırlamış, vefat tarihini de yazmış. Halbuki gaybı Allah bilir. O zamanın büyük bir şeyhi var. “Rüyayı yanlış yorumlamış, o rüyanın yorumu öyle değildir.” diyor. Hakikaten de o şahıs o tarihte ölmüyor. Demek ki rüyayı doğru yorumlamak da bir ustalık işidir. Bu da bir şeyh ama anlayamamış, ötekisinin dediği çıkmış.

Soru: “Peygamber Efendimiz'in zamanında Müseylime adında bir yalancı peygamber peydah olmuş.” diye duydum. Acaba bu zamanda onun gibi şeyler var mıdır? Bize açıkla mısınız?

Cevap: Vardır. Her zamanda olmuştur. Peygamber Efendimiz'in zamanında yalancı peygamber çıktığı gibi, -ben de geçen gün derste söyledim- zamanımızda da bu işin istismarcıları vardır. Bugün de söyledim; “tuzak tarikatler” dedim, “misyoner şeyhler” dedim,

bunların misallerini verdim. Tabi bunları çoğaltabiliriz. Her zaman vardır. Çok dikkat etmek lazım, gözü açmak lazım.

Soru: Hocam “komşuların senden razı olmazsa” sözünü açıklar mısınız?

Cevap: İyi komşuluk münasebetleri içinde olmamız lazım. Mümkünse ona bir zararımızın, kötülüğümüzün dokunmaması lazım. Onun bir kötülüğü bir zararı varsa sabretmemiz lazım. Komşu haklarına riayet etmemiz lazım.

Bütün bunlara rağmen komşu bizden razı olmuyor çünkü binbir çeşit insan var. Komşu haksız şeyler söylüyor, haksız işler yapıyor. Olmazsa olmaz. Köpeğin duası kabul olsa gökten kemik yağarmış. Haksız olduğu zaman, razı olsa ne olacak, razı olmasa ne olacak? Bir kıymeti yok. Ama haklı olarak senden bir şikâyeti varsa, ona bir zulmün, bir haksızlığın varsa o zaman kul hakkıdır, onu alabilir.

Genel olarak biz, komşularımızla iyi geçinmeye çalışacağız, hıristiyan bile olsa... Eğer bir komşu Müslüman ise hakkı bir kat daha katmerleniyor; daha iyi davranmamız lazım. Hem komşudur hem müslüman kardeşi-

mizdir. Bir de akraba ise üç misli katmerleniyor; “Hem komşudur, hem müslümandır hem de akrabadır.” diye daha çok dikkat etmek lazım.

Ama bazen olmadık sebeplerden hır çıkarırlar olabilir. Komşu sinirli oluyor. Mesela ben hatırlıyorum; aşağıdaki komşu hırsıyla çıktı yukarıya, “Bizim mutfağı su bastı.” dedi. Olabilir, ben onların mutfağına su dökmüyorum ama borular tıkanmış olabilir, geri teper, su basabilir, bu mümkün. “Gel içeriye” dedim, aldım içeriye. Onların mutfaklarının üstündeki bizim mutfağı gösterdim. “Bak” dedim; “Ben bu mutfağın musluğunu, tezgâhını yeniden yapacağım diye, kırdım. Burayı kaç haftadır kullanmıyorum. Bizden bir damla su gitmesi bahis konusu değil.” dedim. Kendi kusuru! Ama çocuğunu göndermiş. Kendi suyolunu kendisi tıkanmış, musluğundan döktüğü su aşağıdan dışarıya çıkmış; ben yukarıdan döktüm sanıyor. Öyle bile olsa ne olacak? Benim kabahatim yok ki genel gider borusu tıkanmış oluyor, ben onun mutfağına dökmedim ama taşmış. Tamam, açarız, düzeltiriz, bir şey değil. Ama

ben mutfağı zaten hiç kullanmamışım, yukarıyı hiç kullanmamışım; hışımla bize oğlunu gönderiyor. Memnun değil, kızıyor. Ne yapayım? Ben bir şey yapmadım ki. Yapmadan kızıyor. Böyle şeyler olabilir. O zaman bir şey icap etmez. Haksız olduğu zaman bir şey gerekmez.

Soru: İran'da İslâm cumhuriyeti olduğu halde -bunların mezhebi Şia'yı biz öyle işitiyoruz- bazı sahabîler hakkında kötü laflar söylüyorlar, böyle bir şey yapıyorlar mı? Siz de söylemiştiniz ki Rafsancâni Cuma namazı kıldırıyormuş. Bize bu meseleyi biraz açıklar mısınız?

Cevap: Şiî mezhebinin kolları vardır, çeşitleri vardır. Bunların insaflıları vardır, aşırıları vardır. Aşırılarına *Gulât-ı Şiâ* denir, “Şia'nın taşkınlık yapanları, aşırı gidenleri” mânasına geliyor. Onların içinden bazıları Şeyhayn'a küfrediyor. Şeyhayn; Ebû Bekir ve Ömer efendilerimiz *-radıyallahu anhümâ-* demektir. Onları kabul etmiyorlar, onlara ağır sözler söylüyorlar.

Tabi sahabeye ağır söz söylemek yoktur. Hz.Âişe validemiz ile Hz. Ali Efendimiz arasında problem olmuş olabilir. Bizim onların ihtilaflarına girmemiz doğru olmaz. Mesela anemimiz ve babamız kavga etse araya girip, birisini tutup öbürünü dövecek miyiz? Bazı şeylerde doğru olmaz. Kötü söz söylemek Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîfine aykırı. "Asla kötü söz söylemeyin." buyurduğu için doğru değildir.

İran'da Humeyni'nin yönetime gelmesinden, yönetimi elde etmesinden sonra Sünnîlerle bir yakınlaşma çabası oldu. "Sünnîlerle kardeşiz" diye kardeşlik haftası ilan ettiler. Ziyaretler, konuşmalar oldu. Doğrusu bizi de İran'a çağırdılar; Tahran'da, onların en lüks otelinde, 21 gün kaldık Bizi muhafaza ettiler, muhtelif yerleri gezdirdiler. Alimlerinin oturduğu Kum şehrine gittik. Bomba tehlikesi altında C-130 uçaklarıyla cepheye gittik. Dezfül şehrine kadar gittik. Muhtelif şehirleri gezdik. Baktık namazları kılıyorlar, sözleri iyi vesaire. Bir yakınlaşma oldu.

Bu yakınlaşmayı teşvik etmek lazım; ihtilaf çıkarıcı şeyleri açmamak lazım. Yaraya

tekrar tırnak atmamak lazım. Yırtığı büyütme-
meye çalışmak lazım. Biz bunu yapıyoruz. Be-
nim şahsen uygulamam, metodum bu. Müspet
bir şeyi geliştirmek lazım. O bir el uzatmışsa,
biz de uzatmalıyız; mümkün olduğu kadar ya-
kınlaşma sağlamalıyız. Namaz niyaz inkâr edil-
miyorsa, haramlar işlenmiyorsa, güzel şeyler
yapılıyorsa onları devam ettirmek lazım. Ama
namaz kılınmıyorsa, haramlar işleniyorsa o za-
man onu da söylememiz lazım. Çünkü biz Al-
lah'a karşı sorumluyuz, Allah razı gelmez.
“Kulu razı edeceğiz.” diye Allah'ı darıltama-
yız. Allah'ın gazabına uğrayacak şeyi “Kul
memnun olsun.” diye de söyleyemeyiz. Hakkı
söylemek vazifemizdir.

Peygamber Efendimiz:

زُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُ زَالَ

Zül mea'l-hakkı haysu zâle. “Hak nereye
giderse hakla beraber ol. Hakkın yanında ol.
Hak nereye doğru hareket ederse, nerede po-
zisyon alırsa orada, onun yanında ol.” buyuru-
yor.

Biz hakkı tutarız. Bir de basiretle hareket ederiz; düşmanlıkları alevlendirmeyiz, yangına benzin dökmeyiz, söndürmeye çalışırız. Tarihî yaraları sarmaya çalışırız. İran bizim komşumuzdur. İçinde %40'dan fazla Türk vardır, Türk ırkından insan vardır. Sünnîler vardır. Aynı tarihi paylaşmışız. Büyük Selçuklu İmparatorluğu oraya da hakim olmuş, Anadolu'ya da hakim olmuş. Sonradan birtakım ihtilaflar çıkmış, bazı savaşlar olmuş, seferler olmuş; Otlukbeli harbi, Çaldıran harbi, vesaire. Tarihte onların sebepleri vardır. Tarihteki hadiseleri şu ana taşımamıza lüzum yoktur.

Avustralyalılarla da harp etmişizdir. Anzakları Gelibolu'ya göndermişlerdir Bizim dedelerimizi, amcalarımızı öldürmüşlerdir. Şimdi devlet değişmiştir. Onlar da, biz de değişik bir pozisyon içinde bulunuyoruz. Dünya budur. Almanlar Paris'e hücum etmişlerdir, Fransa'yı yıkmışlardır, Manş denizine dayanmışlardır, ikinci cihan harbinde oraları istila etmişlerdir. Ondan sonra yenilmişlerdir. Şehirleri yakılmış yıkılmıştır, yağmur gibi bomba atılmıştır. Şimdi Avrupa Devletleri Topluluğu olarak iş birliği yapıyorlar. Neden?

Akıl, mantık onu gerektiriyor.

Akıl, mantık, ilim, irfan, iz'an, din, iman, Allah'ın rızası, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi neyse, biz de onu yapmaya çalışmalıyız. İran'la mutlaka dost olmalıyız. Yunanistan'la, Bulgaristan'la, Fransa'yla, Almanya'yla dostluk düşünürken İran'la dostluğu düşünmemek çok yanlış olur. Çünkü ötekilerin dini bize daha uzak. Bunun mezhep farkı bile olsa hiç olmazsa müslümandır; ezanı var, namazı var, ehvendir, mutlaka dost olmalıyız.

“Suriye'yle, Irak'la, İran'la dost olmamız lazım.” diye düşünüyorum. Ve bu konuda biz grup olarak bu istikamette çalışıyoruz.

Soru: Türkiye'de dergâhımızın televizyon kurma çalışmaları var mı?

Cevap: İlk adımımız radyo çalışmalarımızdır. Muhtelif şehirlerde radyo çalışmalarımız var, stüdyolarımız var ve şu anda yayın yapıyoruz. Fakat bir televizyon yayını yapmak çok pahalı bir şey. Televizyon yayını bir günde birkaç milyar para yiyor. Onu yapacak gücümüz yok. Ama onunla ilgili çalışmamız var.

Soru: Hocam bir müslüman Allah'ın emirlerini hiç kusursuz yerine getiriyor. Yüzü gülmeyip karşısındakini rahatsız ederse ne olur?

Cevap: Namazını kılıyor, hiç kusursuz vazifelerini yapıyor ama yüzü gülmüyormuş. Yüzü gülmezse gülmemesine biz karışamayız çünkü bazen yüzü gülmemek takvâdan olabilir. Âhireti düşünüyordur; “Allah beni affedecek mi?” diye düşünüyordur, mahzundur. Mahzun olmak bir kusur değildir. Ama Peygamber Efendimiz;

تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ لَكَ صَدَقَةٌ

Tebessümüke fî vechi ehîke leke sadakatün. “Müslüman kardeşinin yüzüne mütebessim bakmak bile senin için bir sadakadır.” bu yuruyor

Demek ki Efendimiz'in istediği bu. Sen mahzunsan mahzunluğunu geceleyin yap; secadede ağla, tesbihini çek ama benim karşıma geldiğin zaman mütebessim ol. Beni rahatsız edecek kadar çatık kaşlı, soğuk durma. Efendimiz'in tavsiyesine uygun olmuyor. Herkesin mümkün olduğu kadar tatlı dilli, güleç yüzlü, sevimli, sempatik olmaya çalışması lazım.

Soru: Hocam abdest alırken bir işim düşer de birisiyle konuşursam, bir de namazda dört rekat bitirdim, öbür namaza başlamadan yine birisiyle konuşursam ne olur?

Cevap: Bir şey olmaz. Abdest alırken aslında abdestin duaları vardır, onları okuyacak ama birisi bir şey söyledi, onu cevapsız bırakmak olmayacak; söylersin, yine devam edersin, bunun bir mahzuru yok. Sünneti kıldın, birisi geldi bir şey söyledi, cevap verirsin. Ağzını fermuarlayıp konuşmamaya lüzum yoktur, konuşulabilir. Gerçi konuşmadan ibadete devam etmek daha iyidir ama zaruret olmuştur, zaruret olunca konuşulabilir, bir mahzuru yoktur.

Soru: Gavs nedir? Kutub nedir? İkisi arasında ne gibi fark vardır? Dünyada evliyâ derece derece mi olur? Bu dinî yönden nasıldır?

Cevap: Gavs evliyânın en yüksek rütbelisidir. Ona kutbu'l-aktâb da denilir, kutublar kutbu da denilir. Gavs dünya üzerinde bir tane dir. Onun iki yanında imameyn denilen iki kutup vardır. Onların altında nücebâ, nükebâ, ümenâ, büdelâ denilen, sırasıyla yediler, kırklar, üç yüzler vardır. Hepsinin mertebeleri

vardır. En yükseği *gavsu'l-a'zam* hazretleridir. Büyüklerimiz böyle bildiriyor.

Soru: Dünkü konferansta evliyâullah olmayan bazı kişilerin bile gönülden geçenlerini bildiklerinden bahsetmişsiniz. -Gönülden geçeni değil, kafadan geçen. Yani kafasında bir bilgi var, onu okuyor, oradan alıyor. Yani elinde kaç tane taş olduğunu filan biliyor.- Acaba bu bir altıncı his midir? Yoksa bugün söylediğiniz gibi ruhu kuvvetlendirmek midir?

Cevap: İkiyi aynı kapıya çıkıyor. Altıncı his dediğimiz, ruhu kuvvetlendirme işi olabilir. Bazı insanlar jimnastik sayesinde birtakım bedenî kabiliyetler elde ettiği gibi ruhî egzersizlerle de bir şeyler elde edebiliyorlar, bazı şeyleri yapabiliyorlar. Bu çok önemli değildir. Bir başarıdır ama bunu bir budist de yapabiliyor, bir brahman da yapabiliyor, bir başka şahıs da yapabiliyor, bir hokkabaz da yapabiliyor. Mühim olan istikamettir, Allah'ın emirlerine uygunluktur, günahlardan uzak durmaktır.

Soru: Kişinin mürşidine karşı olan davranışlarından; karşılama, el öpme, oturma, kalkma, konuşma hürmeti nasıl olmalıdır? Ashâb-ı kirâmın Resûlullah Efendimiz'e karşı,

geçmişteki sâdık müritlerin mürşitlerine olan davranışlarını onlardan örnekler vererek açıklar mısınız?

Cevap: Bunu isterseniz bir ders konusu olarak önümüzdeki sohbetlerde anlatalım.

*Soru: Bir kardeşimiz evveliyatta, bilmeden vücudunun %60'a yakınına dövme yaptırmış. Şu anda kendisi çok pişman. Bu dövmele-
rin izalesi de mümkün değil. Ne önerirsiniz?*

Cevap: Cahiliyet döneminde yapılmış, sonra pişmanlık duyulmuş. İzalesi mümkün olmayınca tevbe edecek, Allah'tan affını dileycek. Biz de temenni ederiz ki Allah affeyesin. Çünkü artık kendisine işlemiş oluyor, çıkması mümkün olmuyor.

Soru: Resûlullah Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in Ebû Bekir Efendimiz'e gizli zikir metoduyla irşat yetkisi verdiği, Hz. Ali Efendimiz'e de sesli zikir metoduyla irşat etme yetkisi verdiği söyleniyor. Gerek bizim tarikatlerimiz, gerek diğer tarikatler silsilelerini iki koldan Hz. Peygamber'e ulaştırıyorlar. Bunun böyle olduğuna dair kitâbî delillerimiz nelerdir? Eserlerin isimlerini lütfeder misiniz?

Cevap: Medine'ye hicrete başladıkları zaman, müşriklerden saklandıkları Sevr mağarasında Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in Ebû Bekir es-Sıddîk'a gizli zikri telkin ettiği, "Dilini damağına yapıştır, ağzını kapa, içinden zikir yap." diye söylediği yazılıyor. Onu tarih kitaplarında arayıp sayfaları da söylememiz lazım. Hz. Ali Efendimiz'e de âşikâre zikri, sesli olarak zikretmeyi tarif ettiği tasavvuf kitaplarında bildiriliyor. O kaynakları şu anda, şuradaki imkânlarımla söyleyebilecek durumda değilim.

Ömer Ziyâeddîn-i Dağıstânî hazretlerinin *Fetvalar* kitabına bakılabilir ama "Onlar sonradan yazılmış." diyebilir. Onların asıl kaynaklarını sorarsa o zaman da araştırmak lazım.

Soru: Biraz ailenizden bahseder misiniz? Kaç tane çocuğunuz var? Kaç tane torununuz var? Merak ediyoruz. Sizi tanımak istiyoruz.

Cevap: İyi ki kısa bir soru sordular. Üç tane çocuğum var. Birisi erkek, ikisi hanım. Hepsinden de torunum var. Torunlarımla sayı yedi tane. Oğlumdan bir tane olmak üzere, kızlarımla her ikisinden de üçer tane olmak üzere yedi tane torunum var.

Allah hepimizin evlatlarını hayırlı evlatlar eylesin. Allah hepinizden razı olsun.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
20 Recep 1414 / 02.01.1994

[Bütün AİLE EĞİTİM KAMPİ KONUŞMALAR'ına PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

